

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

Ilham Əliyev

SƏS

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

№ 139 (4881) 1 avqust 2015-ci il. "Əlincə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı. Qiyməti 40 qəpik

İş yerləri iqtisadi dinamizmin və sosial intibahın vəhdətidir

İlham Əliyev: "Son 12 il ərzində 1 milyon 400 min iş yeri açılıb ki, onlardan 1 milyonu daimi iş yeridir"

Azərbaycan XIN German
Sterliqovun cinayət
əməllərini
açıqladı

3

Gənc kimyaçıların
ümumdünya bilik
yarışı başa çatdı

8

"Dərmanların qiymətlərinin
tənzimlənməsi ilin sonuna
kimi başa çatdırılacaq"

3

Azərbaycanda qeyri-İslam
dini qurumlarına 400 min
manat vəsait ayrılıb

4

Avqust ayının
istilərinə hazır olun

13

Leyla Yunus - Vətən
xaini, casus, maliyyə
saxtakarı

14

12

117 yaşlı
Azərbaycan kinosu

11

1 Avqust
Azərbaycan Dili və
Əlifbası Günüdür

16

Arda Turan sıradan
çıxdı

1 avqust 2015-ci il

İş yerləri iqtisadi dinamizmin və sosial intibahın vəhdətidir

İlham Əliyev: "Son 12 il ərzində 1 milyon 400 min iş yeri açılıb ki, onlardan 1 milyonu daimi iş yeridir"

Azərbaycanda həyata keçirilən iqtisadi siyasətin əsas hədəfləri ölkədəki dinamik inkişafın sürətlənməsi, makroiqtisadi sabitliyin möhkəmlənməsi, bölgələrin bərabər şəkildə inkişafının təmin edilməsi, ölkədəki mövcud əmək potensialından istifadə etməklə qeyri-neft sektorunun iqtisadiyyatın aparıcı sahəsinə çevrilməsi üçün əhəmiyyəti ilə seçilməkdədir. Prezident İlham Əliyev ölkədə iş yerlərinin yaradılması strategiyasını iqtisadi siyasətin əsas təməl nöqtələrindən biri kimi müəyyən edib və bu strateji xətt son 12 ildə dinamik tempdə davamlı xarakter alıb.

Prezident İlham Əliyevin Nazirlər Kabinetinin 2015-ci ilin birinci yarısının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında çıxışı zamanı bildirdiyi kimi, Azərbaycanda, ümumiyyətlə, son 12 il ərzində 1 milyon 400 min iş yeri açılıb ki, onlardan 1 milyonu daimi iş yeridir. "Bunun hesabına Azər-

nəticədə bütün rayonların sosial həyatında ciddi dəyişikliklər baş verib. "Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"nın icrası artıq bütün rayonların iqtisadi, sosial və infrastruktur bölmələrində əhəmiyyətli dərəcədə hiss olunmaqdadır. Yeni iş yerlərinin yaradılması ilə bağlı davamlı tədbirlər öz mühüm bəhrələrini göstərmək-

baycanda işsizlik keçən ilin yekunlarına görə 5 faiz səviyyəsində olmuşdur. Bütün mötəbər beynəlxalq maliyyə qurumları Azərbaycanda işsizliklə, yoxsulluqla bağlı mübarizəni çox yüksək qiymətləndirir. Biz və Azərbaycan xalqı bunu gündəlik həyatda görürük. Həsab edirəm ki, iş yerlərinin açılması daimi proses olmalıdır, çünki əhali artır və potensial kifayət qədər böyükdür". Bu davamlı strateji konsepsiya 2015-ci ilin birinci yarısında da mühüm nəticələrlə müşayiət olunub və ötən 6 ay ərzində ölkədə 60 min yeni iş yerlərinin yaradılması, əhalinin məşğulluğunun təmin edilməsi sahəsində nəzərəcarpacaq nailiyyətlər əldə edilib.

Respublikamızın hər bir bölgəsində yeni istehsal və emal müəssisələrinin, xidmət və digər infrastruktur, turizm, təhsil, mədəniyyət, səhiyyə və digər sahələr üzrə obyektlərin yaradılması əhalinin məşğulluq səviyyəsinin yüksəldilməsinə, onların güzəranının xeyli yaxşılaşdırılmasına təkan verib və

dədir. İqtisadi artım, ilk növbədə, istehsalın strukturunun dəyişməsi və yeni rəqabətə davamlı istehsal sahələrinin yaradılması insanların iş yerləri ilə təmin olunmasına imkan yaradır. Bu siyasət sosial məzmun kəsb etməklə işsiz insanların məşğulluğunun həllinə səbəb olmaqdadır. İnsanların işsizliyinin aradan qaldırılması isə ölkə üzrə işsizlik induktorunun ən aşağı həddə düşməsinə gətirib çıxarmaqdadır. Prezident İlham Əliyevin vurğuladığı kimi bütün bölgələrdə, rayonlarda baş verən inkişaf, canlanma, iqtisadi aktivlik, sənaye müəssisələrinin yaradılması son nəticədə işsizlik probleminin həllinə səbəb olur.

Yeni iş yerlərinin yaradılması ilə bağlı siyasət ölkədə iqtisadiyyatın diversifikasiyasına və onun dünya təsərrüfat sistemində səmərəli inteqrasiyasına zəmin yaratmaqla bərabər, infrastruktur və kommunal xidmətlərin səviyyəsinin daha da yaxşılaşdırılmasına, əhalinin həyat səviyyəsinin davamlı olaraq yüksəldilməsinə,

əhalinin məşğulluq səviyyəsinin artmasına və yoxsulluğun azalmasına impuls verməkdədir. Regionların sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı birinci və ikinci proqramlarda olduğu kimi, 2014-2018-ci illəri əhatə edən proqramın da əsas xüsusiyyətlərindən biri yeni müəssisələrin və iş yerlərinin yaradılması ilə bağlıdır. Yeni Dövlət Proqramının icrasının nəticələri onu göstərir ki, yeni yaradılmış iş yerlərinin böyük əksəriyyəti yenə də bölgələrin payına düşür. İş yerlərinin yaradılması ilə bağlı strategiya birbaşa regional məzmun kəsb etdiyindən insanların məşğulluğu da birbaşa bölgələri əhatə edir. Yeni hazırda insanların daha çox iqtisadi fəallığı rayonlarda nəzərə çarpır, bu da, birbaşa iri sənaye, aqrar-sənaye, emal komplekslərinin regionlarda yerləşməsi ilə bağlıdır.

Ümumiyyətlə, yeni iş yerlərinin bölgələrdə yaradılması sosial mənada daşımaqla yanaşı, infrastruktur layihələrinin paytaxtadan bölgələrə daha çox yönəlməsinin təmin edir, insanların rayonlara axınına sürətləndirir, həm də, ictimai fak-

tor olaraq Bakı şəhərinin yüklənməsinin qarşısını alır. İnsanların bir neçə il əvvəl işləmək üçün daha çox paytaxta axını baş verirdisə, indi sənayeləşmənin geniş vüsət alması ilə əlaqədar olaraq Gəncə, Zaqatala, Şəki, Qəbəbə, Quba, Balakən, Lənkəran, İsmayıllı, Xaçmaz, Şirvan, Şamaxı kimi bölgələrə axın yüksəlir. Bu şəhərlərdə, eyni zamanda, onların yaxınlığındakı rayonlarda iri sənaye komplekslərinin inşası insanların işlə təmin olunması fonunda ümumi işsizlik probleminə son qoyulmasına töhfə verir.

Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, Azərbaycanda yaradılan iş yerlərində, sinerji layihələrində transmilli və xarici şirkətlərin də rolu artır. Ümumiyyətlə, bu gün respublikamızın güclü siyasi sabitlik və sosial-iqtisadi inkişaf göstəriciləri, digər amillər xarici investorların sənayeləşmə, texnopark quruculuğu, aqrarparkların yaradılması və iri layihələrin həyata keçirilməsi proseslərində aktivliyinə səbəb olub. Ölkədə bütün investorlar üçün azad və şəffaf rəqabət şəraitinin təmin edilməsi Azərbaycan hökumətinin başlıca prioritetlərindən biridir. Son illərdə biznes mühitinin daha da yaxşılaşdırılması ilə bağlı tədbirlər ölkədə həyata keçirilən iqtisadi islahatların və davamlı siyasətin əsas istiqamətlərindən birinə çevrilib. Dünya təcrübəsinə əsasən, hər bir ölkədə xarici iş adamlarının yüksək aktivlik göstəricisi həmin ölkənin biz-

nes mühiti ilə sıx bağlıdır. Bu mənada Azərbaycanda xarici investorların fəaliyyətinə geniş şərait yaradılması respublikamıza sərmayə qoyuluşlarının artmasına, yeni mühüm sənaye obyektlərinin yaranmasına səbəb olub. Məhz bunun nəticəsidir ki, ölkəmizə 6 ayda 12,7 milyard manat sərmayə qoyulub.

Ötən müddətdə respublikada investorların hüquq və mənafelərinin qorunması, mülkiyyətin toxunulmazlığı, yerli və xarici sahibkarlara eyni iş şəraitinin yaradılması, əldə edilmiş mənəfətdən maneəsiz istifadə olunması ilə bağlı mühüm qanunlar qəbul edilib. "İnvestisiya fəaliyyəti haqqında", "Xarici investisiyaların qorunması haqqında" qanunların icrası, eləcə də Azərbaycanla bir sıra xarici dövlətlər arasında ikiqat vergitutmanın aradan qaldırılması və investisiyaların təşviqi və qarşılıqlı qorunması haqqında sazişlərin qüvvəyə minməsi xarici investorların, beynəlxalq maliyyə qurumlarının və iqtisadi təşkilatların ölkəmizə olan marağının daha da artmasına əsaslı zəmin yaradıb. Onların Azərbaycanda yeni müəssisələr açmaq istəyinin reallaşması məşğulluq proqramında mühüm seqmentə çevrilib. Nəticədə, minlərlə iş yerlərinin yaradılmasında xarici sərmayəçilərin fəallığı da artır.

"Səs" Analitik Qrupu

Həştərxanda "Drujba" uşaq bağçasının şagirdlərinə Heydər Əliyev Fondunun hədiyyələri təqdim edilib

İyulun 31-də Həştərxanda, "Meçta" ("Arzu") uşaq kafesində Heydər Əliyev Fondunun təşkilatçılığı, Həştərxan vilayəti Beynəlxalq və Xarici İqtisadi Əlaqələr Nazirliyi və Ümumrusiya Azərbaycanlılar Konqresinin Həştərxan bölməsinin dəstəyi ilə çoxuşaqlı ailələrin övladları - Heydər Əliyev adına 11 nömrəli məktəbin nəzdində olan "Drujba" ("Dostluq") yeni uşaq bağçasının şagirdləri üçün bayram şənliyi təşkil olunub.

Tədbirdə uşaqlar üçün həştərxanlı animatorların iştirakı ilə əyləncəli proqramlar təşkil edilib, həmçinin uşaqlara Heydər Əliyev Fondunun hədiyyələri təqdim olunub.

Qeyd edək ki, "Meçta" uşaq kafesi və "Drujba" uşaq bağçası Heydər Əliyev Fondu tərəfindən Həştərxan vilayətində həyata keçirilən müxtəlif genişmiqyaslı layihələrdəndir. Bundan əlavə, Fond Heydər Əliyev adına 11 nömrəli məktəbə, "Drujba" uşaq bağçasına, "Meçta" uşaq şəhərciyinə daim qayğı göstərir. Təşkil olunan tədbir yerli KİV-lərin marağına səbəb olub. Beynəlxalq və xarici iqtisadi əlaqələr naziri D.A.Afanasyev tədbirdə iştirak edən jurnalistlərə Həştərxan vilayəti ilə Azərbaycan arasında ikitərəfli münasibətlərin cari və perspektiv vəziyyəti barədə məlumat verib.

Horadiz sərhəd dəstəsində gənc əsgərlərin andiçmə mərasimi keçirilib

İyulun 31-də Dövlət Sərhəd Xidmətinin Horadiz sərhəd dəstəsində gənc əsgərlərin andiçmə mərasimi keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, mərasimdə hərbi hissənin zabıt, əsgər heyəti ilə yanaşı, gənc əsgərlərin valideynləri də iştirak ediblər. Təntənəli marşın sədaları altında hərbi hissənin Döyüş Bayrağı meydana gətirildikdən sonra gənc əsgərlər Vətənə sədaqət andı içərək Azərbaycan Respublikasının mənafeyini, onun suverenliyini, ərazi bütövlüyünü və müstəqilliyini şəərəflə qoruyacaqlarına, bundan ötrü qanını və canını əsirgəməyəcəklərinə söz veriblər. Mərasimdə çıxış edənlər 13-cü ildönümü qeyd edilən Dövlət Sərhəd Xidmətinin sıralarına qatılması münasibəti ilə gənc əsgərləri və onların ailə üzvlərini təbrik ediblər. Məlumat verilib ki, müasir tələblərə cavab verən və mükəmməl maddi-texniki bazaya malik bu sərhəd dəstəsi Azərbaycan sərhəd mühafizəsinə göstərilən diqqət və qayğının təzahürü, dövlətimizin sürətli inkişafının, iqtisadi, siyasi və hərbi qüdrətinin bariz nümunəsidir. Gənc əsgərlər hərbi anda sadıq qalacaqlarını bildirərək, üzərlərinə düşən vəzifələri layiqincə yerinə yetirəcəklərinə söz veriblər. Tədbir gənc əsgərlərin tribuna önündən təntənəli marşla keçidi ilə başa çatıb.

Qerman Sterliqov barəsində Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 281.2 (dövlət əleyhinə yönələn açıq çağırışlar) və 318.2-ci (Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədini qanunsuz olaraq keçmə) maddələri ilə cinayət işi başlayıb və barəsində həbs-qəti imkan tədbiri seçilməklə beynəlxalq axtarışa verilib. SİA-nın məlumatına görə, bunu XİN-in Mə-

Azərbaycan XİN German Sterliqovun cinayət əməllərini açıqladı

buat xidmətinin rəhbəri Hikmət Hacıyev Q.Sterliqovun Azərbaycanın İnterpol xətti ilə onu axtarısa verməsi ilə bağlı son fikirlərini şərh edərkən bildirib. XİN rəsmisi məsələ ilə bağlı mövqeyini açıqlayarkən bildirib ki, Q.Sterliqov və onun erməni hüquqşünas həvadarları öz hüquqi savadsızlıqlarını bir daha nümayiş etdirirlər: "Bu şəxsin Azərbaycan Respublikasının suveren ərazisində törətdiyi cinayət əməllərinin tərkib əlamətləri nəzərə alınaraq, Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 281.2 (dövlət əleyhinə yönələn açıq çağırışlar) və 318.2-ci (Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədini qanunsuz olaraq keçmə) maddələri ilə cinayət işi başlanıb və barəsində həbs-qəti imkan tədbiri seçilməklə beynəlxalq axtarışa verilib". H.Hacıyev qeyd edib ki, Q.Sterliqov Rusiya Federasiyasının vətəndaşdır və müvafiq olaraq da Rusiya İnterpol-un tam hüquqlu üzvüdür: "1956-cı ildən etibarən beynəlxalq təşkilat statusu alan İnterpol dövlətlərarası beynəlxalq qurumdur. German Sterliqov əsasən İnterpol-un üzvü olan Ermənistan və Rusiya istiqamətində hərəkət marşrutunu həyata keçirir və bu amili də nəzərə alaraq, onun barəsində İnterpol vasitəsilə axtarış verilib. Azərbaycan Respubli-

kasının Ermənistan tərəfindən işğal olunmuş ərazilərdə beynəlxalq hüquq və beynəlxalq humanitar hüquqda aydın şəkildə müəyyən olunmuş işğal rejimi mövcuddur. Ermənistan tərəfindən bu ərazilərin işğalı beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən qəbul edilmiş sənədlərdə, o cümlədən BMT Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələri və Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin "Çiraqov və digərləri Ermənistan qarşı" işi üzrə qəbul etdiyi qərarla hüquqi baxımdan bir daha öz təsbitini tapıb".

XİN rəsmisi əlavə edib ki, Azərbaycan dəfələrlə bəyan edib ki, Ermənistan tərəfindən işğal olunmuş ərazilər narkotik maddələrin istehsalı, tranziti və ticarəti, terrorçuların hazırlığı, silah qaçaqmalçılığı, adam oğurluğu kimi hər növ ağır cinayət əməllərinin həyata keçirilməsi üçün münbit ərazidir: "İstisna deyil ki, Rumıniyada tutulan böyük həcmli heroin də məzh işğal olunmuş ərazilər və Ermənistan vasitəsilə Rumıniyaya aparılıb. Hal-hazırda bu məsələ araşdırılır. Konkret cinayətlərdə ittiham olunan və məhkəmənin qərarı ilə barəsində həbs-qəti imkan tədbiri seçilmiş Sterliqovun məsuliyyətdən qaçaraq işğal olunan ərazilərdə gizlənməsi bir daha sübut edir ki, bu ərazilərdə münbit kriminal mühit hökm sürür".

Şahin Mustafayev: "Dərmanların qiymətlərinin tənzimlənməsi ilin sonuna kimi başa çatdırılacaq"

Dərman vasitələrinin qiymətlərinin tənzimlənməsinin mərhələlərlə həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Trend xəbər verir ki, bunu İqtisadiyyat və Sənaye naziri, Tarif (qiymət) Şurasının sədri Şahin Mustafayev vahid qiymətlərlə bağlı "Azərbaycan" qəzetinə verdiyi müsahibəsində deyib.

Azərbaycanda 4 min 500-dən çox dövlət qeydiyyatına alınmış dərman vasitəsinin olduğunu deyən nazir bildirdi ki, hər bir dərman vasitəsi üçün ən azı 10 ölkə üzrə qiymətlərin müqayisəsi aparılıb: "Buna görə də bu iş vaxt və məsuliyyət baxımından uzun proses tələb edir. Qeyd olunan məsələlər nəzərə alınaraq, qiymət tənzimlənməsinə

ilk növbədə həyati vacib və daha çox tələbat olan dərmanlardan başlanılmış və dərman vasitələrinin əsas hissəsinin qiymətlərinin tənzimlənməsinin cari ilin sonuna kimi başa çatdırılması nəzərdə tutulur". Ş.Mustafayev qeyd edib ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq, Tarif (qiymət) Şurasının bu məsələ ilə bağlı ilk qərarı ilə dərman vasitələrinin qiymətləri əhəmiyyətli dərəcədə aşağı düşüb: "20 faiz dərman vasitəsinin qiyməti 3 dəfədən çox, 40 faizdən artıq dərman vasitəsinin qiyməti isə 2 dəfədən çox enmişdir. Ümumilikdə isə hazırkı qiymətlərə nisbətən qiymətləri tənzimlənen dərman vasitələrinin 90 faizinin qiymətləri enmiş, qalan hissəsinin qiyməti isə dəyişməmişdir". Qiymətlərin tənzimlənməsi ilə səffafliğin təmin ediləcəyini bildirən nazir vurğulayıb ki, bununla da süni qiymət artımının qarşısı alınacaq: "Pərakəndə satış qiyməti dərman vasitəsinin üzərində göstərilənlə yanaşı, müvafiq rəsmi internet resurslarında və KİV-də də yerləşdiriləcəkdir ki, bu da qiymət intizamına ictimai nəzarəti təmin edəcəkdir". Qeyd edək ki, dünən Azərbaycan Tarif (qiymət) Şurasının növbəti iclası keçirilib və dərman vasitələrinin qiymətlərinin tənzimlənməsinə başlanılıb. Şuranın saytında qeyd olunan məlumatla görə, iclasda ilk mərhələdə həyati vacib və daha çox tələbat olan 25 təsiredici maddə üzrə 250-dən çox dərman vasitəsinin qiyməti təsdiq edilib.

1 avqust 2015-ci il

Azərbaycanda qeyri-İslam dini qurumlarına 400 min manat vəsait ayrılıb

Düənən Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin (DQİDK) cari ilin 6 ayının yekunları və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan kollegiya iclası keçirilib. Dövlət Komitəsinin mətbuat xidmətindən Trend-ə verilən məlumata görə, iclasda DQİDK-nın sədri Mübariz Qurbanlı hesabat məruzəsi ilə çıxış edib. Bildirilib ki, Komitə cari ilin birinci yarısında vəzifəsindən irəli gələn funksiyaların həyata keçirilməsi istiqamətində fəaliyyətini davam etdirib, mövcud qanunvericiliyi, Prezident İlham Əliyevin tapşırıq və tövsiyələrini rəhbər tutub, milli və dövlətçilik maraqlarının qorunmasını prioritet hesab edib: "Hesabat dövrü fəaliyyətimizdə effektivliyin və operativliyin artırılması, eləcə də dövlət-din münasibətlərinin daha səmərəli təşkilinin təmin edilməsi məqsədilə Komitədə aparılmış struktur dəyişikliyi ilə yadda qalıb. Belə ki, Prezident İlham Əliyevin müvafiq sərəncamına əsasən, Dövlət Komitəsinin Əsasnaməsinə edilmiş dəyişikliyə uyğun olaraq, əvvəlki 9 bölgə şöbəsinin əsasında müvafiq dislokasiyalar üzrə yeni 15 bölgə şöbəsi, Komitənin mərkəzi aparatında 3 şöbə və 3 sektor yaradılıb. Eyni zamanda, Komitənin maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi istiqamətində zəruri işlər görüldü."

Qeyd edilib ki, hesabat dövründə Komitənin fəaliyyət sahələrinə uyğun olaraq çoxsaylı tədbirlər həyata keçirilib. Dini durumun öyrənilməsi, dini icmaların fəaliyyətinə nəzarətin gücləndirilməsi, radikal cərəyan və təriqətlərin fəaliyyətinin aşkarlanması, dini obyektlərin tikintisi barədə məlumatların yenilənməsi, dini təhsil müəssisələrinin fəaliyyətinin araşdırılması və əlamətdar dini mərasimlərlə bağlı tədbirlər görüldü. Din adı ilə milli və dövlət maraqlarımıza zidd, milli mənəvi dəyərlərimizə yad ideoloji təlimlərin yayılmasına qarşı mümkün vasitələrlə mübarizə davam etdirilib, bu istiqamətdə qabaqçılıq, profilaktik və inzibati tədbirlər həyata keçirilib. Vurğulanıb ki, Dövlət Komitəsi Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının və Nazirlər Kabinetinin müvafiq tapşırıq və tövsiyələrini nəzərə almaqla işini günün tələblərinə uyğun qurub, aidiyyəti dövlət qurumları ilə əlaqəli fəaliyyət göstərərək. Həyata keçirilmiş birgə tədbirlər nəticəsində ölkədə dini radikalizmlə mübarizə, qeyri-qanuni ibadət yerlərinin fəaliyyətinin dayandırılması, dini nifrəti və ayrı-seçkiliyi ehtiva edən, eləcə də ölkəyə qeyri-qanuni idxal edilmiş dini təyinatlı ədəbiyyat və məmulatların satışının qarşısının alınması istiqamətində ciddi uğurlar əldə edilib. Ölkəyə qeyri-qanuni idxal olunmuş və ya respublika ərazisində istehsal edilən, dini nifrəti və ayrı-seçkiliyi ehtiva edən ədəbiyyat və məmulatların satışının qarşısının alınması məqsədilə də mütəmadi tədbirlər həyata keçirilib. Diqqətə çatdırılıb ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, ilk Avropa Oyunlarının Təşkilat Komitəsinin sədri Mehriban Əliyevanın gərgin səyləri və zəhməti nəticəsində yüksək səviyyədə keçirilmiş birinci Avropa Oyunlarında iştirak edən idmançıların və digər qonaqların dini tələbatının ödənilməsi məqsədilə Olimpiya Kəndinə müxtəlif dini konfessiyalardan din xadimlərinin cəlb edilməsi istiqamətində işlər uğurla həyata keçirilib. Həmin din

xadimləri Dövlət Komitəsindən olan nümayəndələrin rəhbərliyi altında Olimpiya Kəndində olub, iştirakçıların dini ayinlərinin həyata keçirilməsi ilə bağlı tələbatları yüksək səviyyədə ödənilib.

Cari dövrdə "Azərbaycanda dini icmalara maliyyə yardımı göstərilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı ilə Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinə ayrılmış 2,5 milyon manat vəsaitdən müsəlman və qeyri-müsəlman dini qurumlarına ayrımlar həyata keçirilib. Həmin vəsaitin bölgüsü zamanı Komitədə yenidən dövlət qeydiyyatından keçmiş qeyri-müsəlman təmayüllü dini qurumlar və onların təəssübkeşlərinin sayı nəzərə alınıb. Ümumilikdə qeyri-İslam dini qurumlarına 400 min manat vəsait ayrılıb. Həmçinin ayrılmış maliyyə vəsaitinin bölüşdürülməsi məqsədilə dini icmalardan milli mənəvi dəyərlərimizin təbliğinə, dini maarifləndirmə işinin aparılmasına, gənclərin zərərli vərdişlərdən uzaqlaşdırılmasına xidmət edən layihələrin qəbuluna başlanılıb və layihələrlə bağlı müvafiq ekspert rəyi verilməsi üçün Komitədə qiymətləndirmə komissiyası yaradılıb. Hesabat dövründə qiymətləndirmə komissiyası bir qrup dini icmanın layihəsinə baxıb və müsbət rəy verdikdən sonra Komitə həmin layihələri maliyyələşdirib. Hazırda bu istiqamətdə işlər davam edir. Komitə cari ilin birinci yarısında milli maraqlarımıza zidd, qeyri-ənənəvi dini cərəyanların yayılmasının qarşısını almaq üçün qabaqçılıq amil kimi maarifləndirmə tədbirlərinə üstünlük verib. Hesabat dövründə bu məqsədlə bir sıra tədbirlər həyata keçirilib. Belə tədbirlərdən biri kimi "Ənənəvi İslam dəyərləri və məsiriyyət" mövzusunda 12 regional konfrans keçirilib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Bilik Fondu, Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi ilə Dövlət Komitəsinin müvafiq şöbələri sıx əməkdaşlıq edir, birgə tədbirlər təşkil olunur. "Azərbaycan gəncliyi 2011-2015-ci illərdə" Dövlət Proq-

ramında ölkə gənclərinin milli mənəvi, ümumbəşəri dəyərlərə hörmət ruhunda tərbiyə olunması ilə bağlı nəzərdə tutulmuş vəzifələrin icrasını təmin etmək məqsədilə Komitə müvafiq dövlət qurumları ilə birgə silsilə xarakterli maarifləndirici tədbirlər keçirir. Dini qurumların dövlət qeydiyyatına alınması prosesi cari ilin altı ayında da davam etdirilib, onların ümumi sayı 632-yə çatıb. Ötən dövrdə 672 adda dini məzmunlu ədəbiyyata baxılıb, dini dözümsüzlüyü, ayrı-seçkiliyi və radikalılığı təbliğ edən 147 adda kitabın ölkəyə idxalının və yayılmasının qarşısı alınmış. Cari ilin birinci yarısında ölkədə dini durum təhlili də həyata keçirilib, zərərli dini cərəyanların təbliğat üsulu və metodlarının analizi, bu cərəyanların təbliğində geosiyasi amillərin rolu, zərərli cərəyanların ölkədə yayılma coğrafiyası və hədəfə aldığı sosial bazanın xarakterik cəhətləri, eləcə də bütün bunlardan yarana biləcək mümkün təhdidlər araşdırılıb, həmçinin ayrı-ayrılıqda fərqli din və məzhəblərə mənsub cərəyan ardıcıllarının etiqadi baxışlarının davranışlarındakı təzahür formaları təhlil edilib. Regionlarda vətəndaşların qəbul günləri qrafikinə uyğun olaraq respublikanın 6 bölgəsində vətəndaşlar Komitə sədri tərəfindən qəbul edilib. Qəbul zamanı qaldırılan məsələlərin bəziləri yerində həll edilib, bəziləri isə nəzarətə götürülərək həlli istiqamətində müvafiq iş aparılıb. Bildirilib ki, hesabat dövründə xarici əlaqələr sahəsində işlər davam etdirilib, Komitə tərəfindən ölkəmizin toleranqlıq, dinc birgəyaşayış təcrübəsinin yayılması, müttəfiq ölkələrlə radikal dini qruplara və təriqətlərə qarşı birgə mübarizə aparılması, Ermənistanın təcavüzkarlıq siyasətinin pislənməsi məqsədilə təbliğat xarakterli tədbirlər planlı şəkildə həyata keçirilib. Diqqətə çatdırılıb ki, görülən bütün bu işlərlə yanaşı, dini durumdakı bəzi nöqsanların tam şəkildə aradan qaldırılması hələ də mümkün olmayıb. Belə ki, dini icmalarla işin günün tələblərinə uyğun qurulması,

onların aktiv fəaliyyətinin təmin edilməsi, bütün ibadət evlərində sağlam dini mühitin formalaşdırılması qarşımızda duran əsas vəzifələrdir. Bütün hallarda kənar təsirlərə qarşı mübarizə daha da gücləndirilməlidir. Dindən bir vasitə kimi yararlanmağa çalışan xarici dairələrin ideoloji həmlələri qarşısında hər birimiz sayıqlığımızı daha da artırmalıyıq.

Daha sonra Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə İdarəsinin rəisi Vüqar Babayev çıxış edərək deyib ki, Azərbaycanda din və vicdan azadlığı tam şəkildə təmin edilib, dindarlar üçün hər cür şərait yaradılıb. Bildirilib ki, bu gün Naxçıvan Muxtar Respublikasında da milli mənəvi dəyərlərimizin qorunmasına və təbliğinə xüsusi diqqət yetirilir, dini bayramlarımız yüksək səviyyədə qeyd edilir, ziyarətgahlarımız, məscidlərimiz təmir və ya bərpa olunur. Muxtar respublika ərazisində 209 məscid, 16 dini icma fəaliyyət göstərir. Qeydiyyatdan keçmiş 638 din xadiminə hər biri iki dəstdən ibarət yay və qış geyim forması pulsuz olaraq verilib, onların dini sahədə biliklərinin artırılması məqsədilə Naxçıvan şəhərində və rayonlarda təkmilləşmə kursları təşkil olunub. Qeyd edilib ki, Naxçıvan Muxtar Respublikasında dini bayramlar, ayinlər və yas mərasimlərinin milli mənəvi dəyərlərimizə və ənənələrimizə uyğun şəkildə keçirilməsi məqsədilə bir sıra tədbirlər görüldü. Məscidlərdə İslam dininin əsaslarına uyğun olaraq ibadət təşkil edilir. Toleranqlıq prinsipləri ciddi şəkildə qorunur. Müxtəlif məzhəblərə mənsub insanların məscidlərdə birgə ibadət etmələri təmin olunub, radikal və dini nifrət yayan cərəyanlara qarşı müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsi məqsədilə bölgələrdə maarifləndirmə işləri aparılıb. Dövlət-din münasibətlərinin daha yüksək səviyyədə tənzimlənməsi məqsədilə hər ay Naxçıvan şəhərindəki "Heydər" məscidində icma rəhbərləri ilə iclaslar təşkil olunur. Vurğulanıb ki, 2014-cü il avqustun 20-də Naxçı-

van Muxtar Respublikası Ali Məclisi Sədrinin sərəncamı ilə Muxtar Respublikada dövlət orqanlarının dini qurumlarla qarşılıqlı fəaliyyətinin təşkil edilməsi, multikulturalizm və dövlət-din münasibətlərinin daha dolğun tənzimlənməsi məqsədilə multikulturalizm və dini məsələlər üzrə komissiyalar yaradılıb. Muxtar Respublikada İslam dini üzrə ixtisaslı kadrların hazırlanması üçün 2015-ci ildə "Naxçıvan" Universitetində dinşünaslıq ixtisası açılıb. Dövlət Komitəsinin dini qurumlarla iş üzrə şöbəsinin müdiri Əliheydər Zülfiqarov çıxış edərək Ramazan ayı ilə bağlı təşkil edilən tədbirlərdən, Komitənin keçirdiyi monitorinqlərdən danışdı. Millətlərarası, multikulturalizm və dini məsələlər üzrə Dövlət müşaviri Kamal Abdullayev çıxış edərək bildirdi ki, Azərbaycanda dövlət-din münasibətləri sağlam təməl üzərində formalaşdırılmalı və inkişaf edir. Milli-mənəvi dəyərlərin inkişafına dövlət tərəfindən hərtərəfli diqqət və qayğı göstərilir.

Dövlət müşaviri deyib ki, əsas məsələ məscidlərdə, dini müəssisələrdə ümumi maarifçilik prinsiplərinin qoyulmasıdır: "Ümumi maarifçilik bu gün bizim dindarlarımızda da, məscid əhlimizə də lazımdır. Məscidlərdə təkcə dini kitab yox, dünyəvi kitablar da olmalıdır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Bilik Fondu, Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi vasitəsilə bu istiqamətdə iş aparmaq, məscidləri mütəmadi olaraq dünyəvi kitablarla zənginləşdirmək olar. Məscidlərdə böyük klassiklərimizin əsərləri olmalıdır". Din xadimlərinin, xüsusilə gənc din xadimlərinin qruplar şəklində xaricə səfərlərə göndərilməsinin önəmli qeyd edən K.Abdullayev bildirdi ki, bu cür elmi və dini səfərlərin təşkil edilməsi onların dünya dinləri haqqında təsəvvürlərini, biliklərini artırır. Maarifçilik nöqtəyi-nəzərindən, intellektual səviyyənin yüksəldilməsi baxımından bu məsələ əhəmiyyətlidir. Dövlət müşaviri radikalizmlə, zərərli dini ədəbiyyatla ciddi mübarizə aparıldığını da diqqətə çatdırıb. Əlavə edib ki, bu mübarizədə ən səmərəli vasitə maarifləndirmə işidir. Multikulturalizmin Azərbaycanın dövlət siyasətində prioritet istiqamət olduğunu vurğulayan K.Abdullayev "Azərbaycan multikulturalizmi" fənninin 7 xarici ölkə universitetlərində tədrisi barədə məlumat verib, bu universitetlərin sırasına növbəti semestrdən bir sıra Avropa universitetlərinin də daxil olacağını diqqətə çatdırıb. Dövlət müşaviri ölkəmizdə bütün etnik qruplar və müxtəlif dinlərə mənsub olan insanların sülh içində yaşadıqlarını deyib. O, Azərbaycanda məscidlərlə yanaşı, çoxlu sayda kilisə və sinaqoqların normal fəaliyyət göstərdiyini vurğulayıb. Əlavə edib ki, Azərbaycanda dini və milli zəmində ayrı-seçkiliyin izi belə yoxdur. İclasda cari ilin birinci yarısının yekunları və qarşıda duran vəzifələrlə bağlı müzakirələr aparılıb, təkliflər səsəndirilib. Dövlət Komitəsinin hesabat dövründə gördüyü işlər qənaətbəxş hesab edilib.

“TARİXİ BAYRAQLAR”

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 29 dekabr tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “AZƏRBAYCAN 2020: GƏLƏCƏYƏ BAXIŞ” İNKİŞAF KONSEPSİYASI

... dünya muzeylərində saxlanılan Azərbaycan mənşəli eksponatların tədqiqi və Azərbaycana məxsusluğunun sübutu üçün materialların toplanması da diqqət mərkəzində olacaqdır.

Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyinin əməkdaşı, bayraqşünaslıq və geraldika üzrə mütəxəssis, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Pərvin Gözəlov Naxçıvan xanlığının yeni aşkar olunmuş Dövlət bayraqları Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyinin əməkdaşı, bayraqşünaslıq və geraldika üzrə mütəxəssis, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Pərvin Gözəlov Rusiya Federasiyasının Sankt-Peterburq şəhərində 2015-ci ilin may ayının 10-dan 30-dək elmi ezamiyyətdə olmuşdur. P.Gözəlov Dövlət Ermitaj Muzeyində və “Artilleriya, Mühəndis Qoşunları və Rabitə Qoşunları Hərbi-Tarixi Muzeyi”nin bayraq fondlarında və arxivlərində elmi tədqiqat aparmışdır. Elmi araşdırma nəticəsində Pərvin Gözəlov bayraq fondlarında Azərbaycanın Naxçıvan xanlığına məxsus olmuş iki bayrağı aşkar etmişdir.

Qeyd etmək lazımdır ki, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Pərvin Gözəlov “Azərbaycan xanlıqlarının bayraqları dövlətçilik tarixinin öyrənilməsinə mənə kimi” mövzusunda tarix üzrə fəlsəfə doktoru dissertasiyasını müdafiə etmişdir. O, bayraqşünaslıq üzrə ixtisaslaşmış ilk yeni nəsil Azərbaycan tarixçisidir. Pərvin Gözəlov Beynəlxalq Heraldika Cəmiyyətində və bayraqşünaslıq tədqiqatçıları arasında tanınır və bu istiqamətdə aparılan tədqiqatların nəticələri məruzələrin mövzularında qeyd edilib.

Naxçıvana aid uzun zaman ərzində yalnız 1827-ci ildə Türkmənçay müqaviləsindən sonra naxçıvanlılardan ibarət “Gəngərli süvari dəstəsi”nin fəxri və döyüş bayrağı, həmçinin “Naxçıvan bəy drujinası”nın döyüş bayrağı mövcud idi. Həmin bayraqlar rus-türk müharibəsinin ərəfində azərbaycanlılardan ibarət atlı müsəlman alaylarına təqdim olunmuşdur. Kəngərli süvari dəstəsinin döyüş və fəxri bayraqlarının üzərində Rusiyanın dövlət gerbi, ikibaşlı qartalın təsviri var. “Naxçıvan bəy drujinası”nın döyüş bayrağının üzərində yuxarıda qeyd olunan ikibaşlı qartal təsvir olunur, arxa tərəfində isə ay para rəmzi əks olunur. Bu günə kimi yalnız sözügedən bayraqlar Naxçıvana aid tarixi bayraqlar kimi təqdim edilib. Ona görə də Naxçıvan xanlığının bayraqlarını axtarıb üzə çıxarmaq həm bir xanlığı “bayraqsız” qoymamaqla yanaşı, həm də Azərbaycanın xanlıqlar dövrü dövlət rəmzlərinin müəyyən edilməsini tamamlamaq baxımından da əhəmiyyətli işdir. Aşkar olunmuş bayraqlar Azərbaycanın dövlətçilik ənənələrinin, rəmzlərinin tarixi köklərinin əyani sübutudur! Bu istiqamətdə elmi tədqiqatların aparılması, həmçinin Naxçıvan xanlığının bayrağının aşkar edilməsi zərurəti 2010-cu ildə nəşr olunmuş “Azərbaycan xanlıqlarının bayraqları dövlətçilik tarixinin öyrənilməsinə mənə kimi” adlı monoqrafiyada qeyd edilmişdi.

Tarixi fakt olaraq 1812-ci ilin 19-20 oktyabr günlərində İran şahzadəsi Abbas Mirzə və mütəfiqi olan Kərbəli xanın oğlu Şeyxəli bəy Aslandüz savaşında rus ordusuna qarşı döyüşdə iştirak etmişlər.

Sankt-Peterburq şəhərində Dövlət Ermitajı Muzeyinin bayraq fondunda və arxivində Pərvin Gözəlov tərəfindən aparılmış elmi-tədqiqat nəticəsində Naxçıvan xanlığının birinci bayrağı tapılmışdır. Belə ki, tapılan Naxçıvan bayrağı 1812-ci ilin həmin günlərində Aslandüz döyüşündə general-mayor Pyetr Kottlevskiy tərəfindən qənimət kimi götürülmüşdür. Dövlət Ermitaj Muzeyinin arxiv sənədlərində qeyd olunan bayraq “1912-1913-1914-ci il döyüşlərinin qənimətləri” kimi göstərilir.

Yeni aşkar edilmiş Naxçıvan xanlığının bayrağı dördkünc formada olaraq, uzunluğu 145 sm, eni 159 sm-dir. Morugu rəngli bayrağın yuxarı sağ tərəfində yerləşən mavi rəngli lövhəcikdə “Bismillah”, bayrağın sol tərəfində Qurani-kərimdən 48-ci “əl-Fəth” surəsinin bir hissəsi yazılıb: “Həqiqətən, biz sənə açıq-aydın qələbə verdik”. Bayrağın aşağı hissəsində Qurani-kərimdən 2-ci “əl-Bəqərə” surəsinin bir hissəsi yazılıb. Sağda ərəb qrafikası ilə “Ey

“Milli-mənəvi dəyərlərimiz bizim üçün ən başlıca rol oynayır. Bizim tariximiz, dəyərlərimiz, ənənələrimiz - budur bizi yaşadan. Uzun illər, əsrlər boyu müstəmləkə vəziyyətində yaşayan Azərbaycan insanlarını millət kimi, azərbaycanlı kimi saxlayan da məhz bunlar - bizim ənənələrimiz, tariximiz, dilimiz, mədəniyyətimiz olub və gələcəkdə də belə olacaqdır”. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Gənclər Gününün 10-cu ildönümü ilə 2 fevral 2007-ci il ölkənin gənclər təşkilatlarının nümayəndələri ilə görüşündəki yekun nitqindən

rəbbimiz bizə səbr ver, bizi sabit et”, sol tərəfində isə “Kafirə və qövmeyə qarşı bizə kömək et” yazıları vardır. Bayrağın orta hissəsində açıq sarı rəngli romb parça tikilib, üzərində sarı rəngdə şir və günəş, şir-xurşid rəmzi təsvir edilib. İrəvan xanlığının bayrağından fərqli olaraq burada şir üzü sağ tərəfə duraraq, başı frontal istiqamətdə göstərilir. Şirin sol pəncəsində qılnc təsvir edilib. Bayraq torbacığı sol tərəfdən tikilib. Bayraq ucluğu “xəmsə” - insan əli formasındadır. Ucluğun üzərinə ucları qotazlı ağ rəngdə iki lent bərkidilib. Naxçıvan xanlığının bayrağının İrəvan xanlığının bayraq rəmzlərinə yaxın olması heç də təsadüfi deyildi. Tarixdən məlum olduğu kimi, bu xanlıqlar çox vaxt vahid mövqedən çıxış etmiş, hətta idarəetmədə ortaq prinsipləri qorumuşlar. Bu bayraq Aslandüz döyüşündə Abbas Mirzə tərəfindən Naxçıvan xanlığına öz tərəfdarlarını fərqləndirmək, mütəfiqləri olduğunu bəyan etmək üçün verilmiş döyüş bayrağıdır.

Pərvin Gözəlovun elmi araşdırmaları nəticəsində aşkar etdiyi Naxçıvanın ikinci dövlət bayrağı 1827-ci ildə xanlığın işğalı zaman qeneral İ.Paskeviç tərəfindən qənimət kimi götürülmüşdür və bu günə qədər müxtəlif xarici muzeylərin fondlarında “XVIII-XIX əsr müsəlman bayrağı” kimi saxlanılır. Aşkar olunmuş Naxçıvan xanlığının bayrağı dördkünc formada eni 144 sm, uzunluğu 178 sm-dir. Qızılı ipəkdən hazırlanmış bayraq bir-birinə üfqi şəkildə tikilmiş üç parçadan ibarətdir. Bayrağın iki hissəsi bir ölçüdə, biri isə nisbətən ensizdir. Bütün bayraqlarda olduğu kimi, bu bayraqda da sağ tərəfdən bayraq torbacığı tikilib. Bayrağın üzərində ərəb qrafikası ilə Qurani-kərimdən 48-ci “əl-Fəth” ayəsinin bir hissəsi və dini şuarlarla yanaşı 6 (altı) səkkizguşəli ulduz və nəbati elementlər əks edilir. Üst zolağın üzərində ərəb qrafikası ilə Qurani-Kərimdən 48-ci “əl-Fəth” surəsinin bir hissəsi “Al-lahdan kömək qələbə yaxındır, Məhəmməddən möminlərə müjde” yazısı qızılı saplarla bayraqda yerləşdirilib. Zolağın sol tərəfində diqər xanlıq bayraqlarında əks olunmuş zanbaq gülü burada da parçadan tikilib. Sağ tərəfdə biri digərinin içərisində aralarında dairəvi sədd olan iki səkkizguşəli ulduz qızılı saplarla bərkidilib. Üst zolağın üzərində əks olunmuşdur. Sankt-Peterburq Artilleriya Muzeyində əldə edilmiş bayraq Naxçıvan xanlığının Dövlət bayrağıdır.

Birincisi səkkizguşəli ulduz və ayparanın əks olunması, Azərbaycan dövlət bayrağında ki ay-uldunun 1918-ci il Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətindən qabaq, Azərbaycanın tarixi bayraqlarında da milli rənz kimi istifadə edilir-

di və azərbaycanlığı, milli məfkürəni əks etdirən mühüm əlamətdir.

Səkkizguşəli ulduz Azərbaycan ərazisində qədim dövürlərdən istifadə edilmiş və müqəddəs hesab olunmuşdur. Möminə Xatun türbəsi - məşhur Azərbaycan memarı Əcəmi Naxçıvaninin şah əsəri və Naxçıvan-Marağa memarlıq məktəbinin ən möhtəşəm abidələrindən biridir. Möminə Xatun Türbəsinin naxışlarında bir-birinə toxunulmuş ulduzlar işlənilmişdir. Bu möhtəşəm abidədəki nadir üsulla işlənməmiş ulduzların, dairəvi abidənin üzərindəki hündəsi ornamentlərin oxşarı yoxdur. Peterburq Artilleriya Muzeyindən Pərvin Gözəlovun əldə etdiyi bu bayraqda da Əcəmi Naxçıvaninin memarlıq ənənələrindən istifadə edilmişdir. Daha doğrusu, vaxtilə böyük memar Əcəmi Naxçıvaninin Möminə Xatun Məqbərəsinə yerləşdirdiyi ulduz kompozisiyası eynilə Naxçıvan xanlığının bayrağında yerləşdirilmişdir. Əcəmi memarlıq elementləri Naxçıvan xanlığı bayrağının möhürüdür. Həmin ulduzlu Əcəmi Naxışlarından sonra bu bayrağın Naxçıvan xanlığına aid olduğunu isbat etmək üçün başqa bir dəlilə ehtiyac yoxdur. Üstəlik, onu da qeyd etmək lazımdır ki, Naxçıvan xanlığının

bayrağında rəmzi şəkildə minarənin də təsvir edilməsi bu bayraqda Naxçıvana aid ikinci bir elementin özünə yer aldığını göstərir.

“Xəmsə” insan əli rəmzi islamda qəbul edildikdən sonra, “xəmsə” simvolu islamıyyə-tə qələbə gətirən Həzrəti Əlinin əli kimi simvolizə edilmişdir. Bəzən isə bu, Məhəmməd, Əli, Fatimə, Hüseyn, Həsən birlikdə simvolizə edən rənz kimi qəbul olunmuşdur.

Qədim dövürlərdə Azərbaycanda bayraqların üzərində “aypara” təsvirinin rəmzlərdən biri kimi istifadə edilməsinə dair nümunələr vardır. Naxçıvan ərazisində də aypara rəmzli nümunələr olmuşdur. Naxçıvan xanlığının bayrağında ay-ulduz, aypara işarəsinin olması da ənənədən gəlmədir. Bu, həm də bayrağımızda ay-ulduz, aypara rəmzlərinin istifadəsinin təsvirini bir xeyli əvvələ çəkməyə əsas verir.

Naxçıvan bayrağında ay-ulduz (aypara) təsvirlərinin olması, Naxçıvan xanlığının bayrağının ipək parçadan tikilməsi, qotazlı və zərli olması, üzərində qızılı rəngli saplardan istifadə edilməsi bu bayrağın iqamətgahda, rəsmi yerlərdə istifadə olunduğunu göstərir. Deməli, həm də buna görə təqdim edilən bayraq Naxçıvan xanlığının rəsmi dövlət rəmzi kimi qəbul olunmuş bayrağı hesab edilir. Bayrağın üzərindəki ulduzlar da Naxçıvan xanlığının əhatə etdiyi ərazilərdəki nahiyələri, qəzalara, əsas tayfaların idarə etməkdə iştirakını əks etdirir.

Aşkar edilmiş bayraqlar Naxçıvan xanlığının siyasi-ideoloji sistemi ilə əlaqədarır. Bu bayraqların Naxçıvan xanlığına aid olmasına şübhə yeri yoxdur.

Bayraqların təsvirlərini təhlil edərək, belə qənaətə gəlirik ki, təqdim olunan hər iki bayrağın tərtibatı, üzərində əks edilən yazılar, istifadə olunan rəmzlər və rənglər, bayrağa sahib olan Naxçıvan xanlığının siyasi, ideoloji, dini və tarixi-mədəni ənənələrini əks etdirir. Azərbaycanın tarixi bayraqların öyrənilməsi və nəticələrinin təbliği, Azərbaycanın dövlətçilik ənənələrinin dərin köklərinin əyani sübutudur. Bu istiqamətdə elmi tədqiqatların aparılması, Azərbaycanın tarixi bayraqlarının axtarılması davam etdirilməli və nəticələri bərədە ictimaiyyətə daim məlumat verilməlidir. Bu, Azərbaycan elminin müstəqil dövlətçiliyimiz qarşısında böyük borcu və vəzifəsidir.

Pərvin Gözəlov,
tarix üzrə fəlsəfə doktoru

1 avqust 2015-ci il

Ermənistan “batır”

“Ayağa qalx, Ermənistan” hərəkatının apardığı mübarizə deyilənlərin məntiqi nəticəsidir

Yerevan yenə çalxalanır. Şəhərdə aksiyalar yenidən vüsət alıb. “Ayağa qalx, Ermənistan” hərəkatı sosial tələblərlə artıq iyulun 31-dən başlayaraq polis təziqlərinə baxmayaraq “Ya ölmək, ya da qalib gəlmək!” şüarı ilə paytaxtın və başqa şəhərlərin küçələrini bağlamağa başlayıblar. “Miras” partiyasının mətbuat katibi David Sanaşyan bildirib ki, biz mübarizəmizi davam edirik: “Ən əsası isə, istəklərimizlə bağlı vərəqələri qapılara paylayacağıq. Biz müvəffəqiyyət əldə edəcəyik. Bundan sonra hərəkat konstitusiyaya islahatlarına qarşı mübarizəyə başlamaq niyyətindədir”.

Səfaletin və aclığın hökm sürdüüyü ölkədə siyasi rəhbərlik hər zamanki kimi çıxış yollarını başqa dövlətlərin rəhbərlərinin qapısında “ianə” toplamaqda görür. Təbii ki, ermənilər hər zaman olduğu kimi bu “ianə”ləri, ad və formalarını dəyişdirməklə, üstlərini hiyləgərliklə ört-basdır etməklə, don geyindirib bəzəməklə müxtəlif bəhanə və

səbəblərlə alırlar. Hökumət aldığı bu vəsaitlərlə ölkədə partlayış həddinə gələn iqtisadi, sosial problemləri həll etməyə çalışır. Artıq etirazçıların irəli sürdükleri sosial tələblərin yerinə yetirilməsi üçün verilən müddət bitdi. Avqustun 1-i hökumətlə etirazçıların arasında danışıqların aparılması və ya tələblərlə bağlı hər hansı razılığa gəlinməsi üfüqdə görünmədiyindən ölkədə situasiya çox ağır durumdadır. Ümumi razılığın olmaması, tələblərin yerinə yetirilməməsi etiraz aksiyalarına digər qüvvələrin də qoşulmasını, etiraz dalğasının genişlənməsini reallaşdırır. Bu isə Ermənistanda paytaxt və digər şəhərlərdə etiraz dalğasının böyüməsinə gətirib çıxarır.

Leonid Savin: “Bu il Ermənistanda vəziyyət pisləşməyə başlayacaq”

Rusiyalı politoloq, “Geopolitika” jurnalının baş redaktoru Leonid Savin Moskvada “Svobodnaya pressa” internet dərgisinin beynəlxalq vəziyyətə dair təşkil etdiyi dəyir-

mi masada çıxışında bildirib ki, Ermənistanda bu dəfə vəziyyət daha da pisləşəcək: “Rusiyalı zəiflətmək üçün Qərbi qonşu ölkələrdə dövlət çevrilişləri seriyası planlaşdırır. 2015-ci ildə yeni “narıncı” inqilabları gözləmək olar”.

Onun sözlərinə görə, Qərbin bütün dövlət çevrilişləri texnologiyaları köhnədir: “Burada heç bir yenilik yoxdur. Yalnız metodika modernləşdirilib. Bu, kimin hakimiyyətdə olmasından, əhalinin ona verdiyi dəstəkdən və hansı rıçaqlara sahib olmasından asılıdır. Biz tez-tez təkrar ssenariləri görə bilərik”.

Politoloq, həmçinin bu il ərzində vəziyyətin pisləşəcəyi postsovet ölkələrinin də adını açıqlayıb. Onun proqnozuna görə, Tacikistan və Qazaxıstan üçün də çətinliklər gözlənilir.

Sarkisyan hakimiyyətinin fəaliyyətinin təhlili

Serj Sarkisyan və onun komandasının kriminal fəaliyyəti Cənubi Qafqaz bölgəsində daimi təsir gücünə malik olmaq istəyən qüvvələr tərəfindən hərtərəfli dəstəklənir və bunun qarşısı alınmasa, Ermənistan əhalisinin aqibətinin necə olacağını təsəvvür etmək çətin deyil. Daha aydın olsun deyə Sarkisyan hakimiyyətinin fəaliyyətinə nəzər yetirmək kifayətdir: 2008-ci ilin 1 mart hadisələri - Ermənistanın “müstəqillik” əldə etdikdən sonra üzleşdiyi çoxlu sayda itkilərlə müşayiət olunan ən qanlı hadisə. Bu hadisə Koçaryan-Sarkisyan cütliyünün birgə səyi nəticəsində 19 fevral 2008-ci ildə keçirilmiş prezident seçkilərinin nəticələri ilə razılaşmayan Ermənistan xalqının soyqırımını kimi

edirlər. Ən maraqlısı isə odur ki, bu gün Azərbaycan snayperlərindən ağız dolusu şikayət edən hazırkı Ermənistan rəhbərliyinin göstərişinə əsasən, həmin hadisələrdə bir çox ermənilər mehər erməni snayperin peşkar fəaliyyəti nəticəsində qətlə yetiriliblər. 2003-2008-ci illərdəki ikinci prezidentlik dövründə Robert Koçaryan tərəfindən dövlət büdcəsindən 3 milyard ABŞ dolları məbləğində vəsaitin mənimsənilərək talan edilməsi faktı ölkədə böyük rezonans doğursa da, Serj Sarkisyanın bu günədək ölkəyə vurduğu ziyan ictimaiyyətdən gizlədilir. Sarkisyanın prezidentliyi dövründə Ermənistanda iqtisadi artım 2,3%-ə qədər azalıb, işsizliyin səviyyəsi isə 53%-ə qədər yüksəlib. 2008-2014-cü illər ərzində Ermənistanı ümumilikdə 300 minə yaxın insan tərk edib. 2013-2014-cü illər ərzində ölkənin ümumtəhsil müəssisələrində 664 min 600 şagird yerinin nəzərdə tutulmasına baxmayaraq, onların sayı 360 min 500 nəfərdən az olub. Bu müddət ərzində 38 ümumtəhsil məktəbi, 25 ali təhsil müəssisəsi və 5 orta ixtisas təhsil müəssisəsi bağlanıb və ya ləğv edilib. Sarkisyanın prezidentlik dövrünün son bir neçə illərində Ermənistan ordusunda itkilərin sayı kəskin surətdə artaraq yüzlərlə nəfər təşkil edib ki, bu da Ermənistan kimi cılız bir dövlət üçün çox böyük göstəricidir.

Çıxış yolu

Ekspertlərin sözlərinə görə çıxış yolu Ermənistanın hazırkı hakimiyyətinə qarşı sonadək mübarizənin aparılmasıdır. Yalnız bundan sonra ölkə siyasətində kardinal dəyişikliklər etmək, qonşu dövlətlərə qarşı iddialı və işğalçılıq siyasətinə son qoymaqla Ermənistanın gələcəyi haqqında düşünmək

dəyərləndirilə bilər. Sırr deyil ki, həmin hadisələr zamanı ermənilərin qanını axıdan şəxslər bu gün yüksək vəzifələr tutaraq “əzabkeş” ermənilərə zülm etməkdə davam

olar. Əks təqdirdə, Ermənistanın dövlət kimi məhv olması prosesi sürətlənəcək.

A.SƏMƏDOVA

Tatyana Anodina: Dövlətlərarası Şuranın sessiyasının Bakıda keçirilməsi beynəlxalq mülki aviasiya tarixində əlamətdar hadisə olacaq

Xəbər verdiyimiz kimi, Aviasiya və Hava Məkanından İstifadə üzrə Dövlətlərarası Şuranın prezidenti Tatyana Anodinanın başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti iyulun 21-27-də Azərbaycanda işgüzar səfərdə olub. Tatyana Anodina səfər zamanı bir sıra görüşlər, o cümlədən Azərbaycanın Baş naziri Artur Rasizadə və xarici işlər naziri Elmar Məmməd-yarov ilə görüşlər keçirib.

Dövlətlərarası Şuranın yekdilliklə qəbul etdiyi qərara və 2015-ci ilin yanvarında Milli Məclis tərəfindən ratifikasiya edildikdən sonra qüvvəyə minmiş Azərbaycan Hökuməti və Dövlətlərarası Şura arasında Sazişə uyğun olaraq təşkilatın mənzil qəragahı Bakıda yerləşir.

Şuranın qərarına əsasən, Hindistan, İsrail, Çin, Kanada, ABŞ və Avropa İttifaqı, Asiya-Sakit okean regionu, Asiya, Afrika, Yaxın Şərq, Mərkəzi və Latin Amerikası ölkələri daxil olmaqla 73 dövlətlə, eləcə də 18 beynəlxalq təşkilatla beynəlxalq sazişlər bağlanıb. Onlardan ən əsası dünyanın 191 dövlətini birləşdirən Beynəlxalq Mülki Aviasiya Təşkilatı (ICAO) ilə imzalanmış sazişdir.

Dövlətlərarası Şura və onun icraedici qurumu - mənzil qəragahı Moskvada yerləşən Dövlətlərarası Aviasiya Komitəsi üçün aşağıdakı birgə tənzimləmə sahələri müəyyən edilib: hava gəmilərinin sertifikatlaşdırılması, onların istehsalı və təmiri; beynəlxalq aerodromların və aeronaviqasiya mərkəzlərinin sertifikatlaşdırılması; aviasiya mütəxəssislərinin hazırlanması və tədris müəssisələrinin sertifikatlaşdırılması; uçuşların təhlükəsizliyi və aviasiya terrorçuluğunun qarşısının alınması üzrə tədbirlərin hazırlanması; demopolizasiya, vicdanlı rəqabət və aviasiya bazarının liberallaşdırılması əsasında beynəlxalq hava əlaqələri sahəsində əlaqələndirilmiş siyasətin aparılması.

Doktor, professor, dünyada cəmi 40 nəfərin mükafatlandırıldığı BMT-nin (ICAO) aviasiya-kosmik sahədə ən nüfuzlu mükafatı laureatı Tatyana Anodina Bakıya səfərinin yekunları, eləcə də paytaxtımızda gördükləri ilə bağlı təəssürratlarını "Azərbaycan Hava Yolları" QSC (AZAL) ilə bölüşüb:

- Tatyana Qriqoryevna, Azərbaycana səfərinizin nəticələrini necə qiymətləndirirsiniz?

- Proqram son dərəcə məzmunlu və səmərəli idi. Səfərin nəticələrini çox müsbət qiymətləndirirəm. Bir çox aktual mövzu və layihələri müzakirə etməyə nail olduq. Bütün görüşlər peşəkar, konstruktiv və mehriban şəraitdə keçdi.

Danışıqlarda Azərbaycan Hökumətinin üzvlərini Dövlətlərarası Şuranın və Dövlətlərarası Aviasiya Komitəsinin fəaliyyəti, eləcə də ICAO və Beynəlxalq Hava Nəqliyyatı Assosiasiyası (IATA) rəhbər-

liklərinin dəstəklədiyi son təşəbbüslərimiz barədə məlumatlandırdım.

Baş nazir Artur Rasizadə ilə görüşdə əməkdaşlığın nəticələri, perspektivləri və "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Aviasiya və Hava Məkanından İstifadə üzrə Dövlətlərarası Şura arasında onun Azərbaycan Respublikası ərazisində yerləşməsi şərtləri haqqında" Sazişin (Azərbaycan Respublikasının 2014-cü il 30 dekabr tarixli №1158-IVQ Qanunu) həyata keçirilməsi üzrə tədbirlər müzakirə olundu.

Görüşdə Dövlətlərarası Şuranın işinin vacibliyini və yüksək səmərəliliyini təsdiq edən Baş nazir bildirdi ki, böyük nüfuzlu mülki təşkilatın mənzil qəragahının Bakıda yerləşməsi təkcə Azərbaycanın deyil, eləcə də bütün regionun dünyanın qabaqcıl ölkələri və beynəlxalq təşkilatları ilə əlaqələrinin gələcək inteqrasiyasına və inkişafına xidmət edəcək.

Görüşlərdə Sazişin reallaşdırılması üzrə göstərdiyi böyük səylərə və köməyə, eləcə də Dövlətlərarası Şuranın və onun Bakıdakı mənzil qəragahının əlverişli peşəkar fəaliyyəti üçün zəruri şəraitin yaradılmasına görə Azərbaycan Prezidentinə, Baş nazirinə və Hökumətinə təşəkkür etdim.

Qeyd olundu ki, Dövlətlərarası Şuranın mənzil qəragahının Bakıda yaradılması Azərbaycan aviasiyasının daha səmərəli inkişafına, onun beynəlxalq aləmdə tanınmasında və inkişafında ümummilli lider Heydər Əliyevin əvəzsiz xidmətləri olmuş aviasiya infrastrukturunun təkmilləşməsinə kömək edəcək.

Həmçinin qeyd etmək istəyirəm ki, Dövlətlərarası Şuranın Bakıdakı mənzil qəragahı artıq fəal işə başlayıb və bir sıra sərəncamçı sənədlər, o cümlədən "Azərbaycan Hava Yolları" QSC ilə Saziş imzalanıb.

Danışıqlarda bu ilin oktyabr ayının ikinci yarısında Bakıda təşkil ediləcək Dövlətlərarası Şuranın sessiyasının keçirilməsinin əhəmiyyətini də vurğuladım. Bu, beynəlxalq mülki aviasiya üçün çox böyük və əlamətdar hadisə olacaq.

Cari ilin iyununda ICAO Şurasının prezidenti Olumuiva Benard Aliu ilə görüşdə onu Dövlətlərarası Şuranın Bakı sessiyasında iştirak etməyə dəvət etdim. ICAO Şurasının prezidenti bu dəvəti böyük

minnətdarlıqla qəbul etdi və ilkin razılığını verdi. Biz digər beynəlxalq təşkilatların rəhbərlərini də dəvət etməyi planlaşdırırıq.

- Azərbaycan mülki aviasiyasının cari vəziyyətini necə qiymətləndirirsiniz?

- Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Hökumətin diqqət və qayğısı sayəsində Azərbaycan mülki aviasiyası yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyub. Aviasiya parkı tamamilə yenidən təchiz olunub, ölkənin müxtəlif bölgələrində müasir hava limanları və avianaviqasiya mərkəzləri inşa edilib. Onlar da təyyarələr kimi, Dövlətlərarası Aviasiya Komitəsinin beynəlxalq sertifikatlarına malikdirlər və ICAO-nun standartlarına tam cavab verirlər. Azərbaycan "Boeing-787" təyyarələrinin istismarına başlamış ilk Avropa ölkələrindən biri oldu.

Azərbaycanın mülki aviasiyasında güclü və yüksək ixtisaslı milli kadrlar formalaşmış ki, bu da ilk növbədə tanınmış alim, akademik Arif Paşayevin başçılıq etdiyi Milli Aviasiya Akademiyasının pedaqoq və kollektivinin əməyinin nəticəsidir. Xatırladım ki, bu yaxınlarda Arif Paşayev Akademiyaya verilmiş beynəlxalq sertifikatı təqdim etdim.

Azərbaycanın bütün mülki aviasiya infrastrukturunu birləşdirən və təkcə regionumuzda deyil, həm də onun hüdudlarından kənarda böyük nüfuzlu mülki yüksək peşəkar aviasiya rəhbərlərindən biri olan əməkdar pilot, Dövlətlərarası Şuranın birinci vitse-prezidenti Cahangir Əsgərovun uzun illərdə rəhbərlik etdiyi AZAL ən nüfuzlu mülki aviasiya birliyi olan Beynəlxalq Hava Nəqliyyatı Assosiasiyasının üzvüdür.

Aparılmış irimiqyaslı işlərin nəticəsi kimi, "Skytrax" beynəlxalq reyting agentliyi tərəfindən AZAL və Heydər Əliyev Beynəlxalq Hava Limanına "4 Ulduz" nüfuzlu reytingi verildi.

- Siz iyunun 12-də Bakıda birinci Avropa Oyunlarının açılış mərasimində iştirak etdiniz. Təəssüratlarınız necədir?

- Mənim üçün Azərbaycan Prezidentinin dəvəti ilə tarixdə ilk dəfə keçirilən Avropa Oyunlarının açılış mərasimində iştirak etmək böyük şərəf idi.

Mən və açılışda iştirak edən bütün tamaşaçılar Bakıda təmtəraqlı və möhtəşəm beynəlxalq idman bayramının şahidi olduq. Mən idmanı sevirəm və bir çox Olimpiya Oyunlarında olmuşam. Mübaliğəsiz deyə bilərəm ki, Azərbaycan Avropa idmanı tarixində ilk parlaq səhifə yazdı. Dünyada ən yüksək və təsirli idman plankası qoyuldu.

Bu möhtəşəm dünya səviyyəli bayrama hazırlıq və onun keçirilməsi üzrə insanların, o cümlədən Prezident İlham Əliyevin, həmçinin hər şeydə füsunkar və mükəmməl olan Avropa Oyunları Təşkilat Komitəsinin sədri Mehriban xanım Əliyevanın böyük əməyi ən yüksək qiymətə layiqdir.

TQDK-dan bəyanat: Müsəbiqəyə buraxılmaq şərti dəyişməyəcək

Bu il ali məktəblərə qəbul olmaq istəyənlər üçün müsəbiqəyə buraxılmaq şərti elan olunub və müsəbiqəyə buraxılmaq şərti dəyişməyəcək. Trend-in məlumatına görə, bunu Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyasının (TQDK) sədri Məleykə Abbaszadə bu gün

jurnalistlərə bildirib. Keçid balının müsəbiqəyə buraxılma üçün tələb olunan baldan fərqləndiyini xatırladan komissiya sədri qeyd edib ki, hər hansı bir ixtisas üzrə keçid balının aşağı düşməsi, ya da yuxarı qalxması

təkcə abituriyentlərin nəticələrindən yox, eyni zamanda, abituriyentlərin istəyindən asılıdır: "Keçid balı müsəbiqə zamanı hər bir ixtisas üzrə formalaşır. Məsələn, keçən il bir ixtisas üzrə plan yerləri az idisə, müsəbiqə vəziyyəti yüksək idisə, ora müsəbiqə zamanı yüksək keçid balı formalaşmışdı. Bu il həmin o ixtisas üzrə plan yerləri 4 dəfə artıbsa, amma iddiaçıların sayı eyni qalıbsa, təbii ki, orada müsəbiqə vəziyyəti azalacaq". M.Abbaszadə ixtisaslar üzrə müsəbiqə vəziyyətinin necə olacağını da indidən söyləməyin mümkün olmadığını deyib: "IV qrupda bizdə ən sevimli ixtisas illər boyu "Müalicə işi" olub. Ola bilər ki, bu il ən sevimli ixtisas IV qrupda "Baytarlıq" olsun. Nəzəri cəhətdən bu, ola bilər. Ola bilər ki, çox abituriyent baytar olmaq istəsin və ərizəsində də birinci baytarlığı yazsın. Onda "Baytarlıq" ixtisasında çox yüksək müsəbiqə vəziyyəti yaranacaq. Bunu nə mən, nə də başqaları bilə bilər. Bu, kimin hansı ixtisası seçməsindən asılıdır".

Gənc kimyaçıların ümumdünya bilik yarışması başa çatdı

Nərgiz Paşayeva: Əgər elmi potensial yoxdursa, təbii, milli sərvətləri heç vaxt milli nailiyyətlərə çevirmək mümkün olmayacaq

Dünya məktəblilərinin Bakıdakı həyəcanlı, gərgin mübarizə, güclü və ədalətli rəqabət şəraitində keçən yarış günləri başa çatdı. M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin Bakı filialının təşkilatçılığı ilə iyulun 20-29-da Azərbaycanda ilk dəfə keçirilən 47-ci Dünya Kimya Olimpiadasına yekun vuruldu. Bu möhtəşəm bilik yarışmasında 5 qitədən, 75 ölkədən 300 gənc kimyaçı, bundan əlavə, 250-dən artıq kimya alimləri, münisflər heyəti, kimya mütəxəssisləri, pedaqoqlar, müşahidəçilər və qrup rəhbərləri iştirak edəblər.

Qeyd edək ki, Olimpiada zamanı qapılarını 600-dək qonağın üzünə açan Moskva Dövlət Universitetinin Bakı filialı dünya miqyaslı bu yarışmanın tam yüksək səviyyədə keçirilməsi üçün səylərini əsərgəməyib. Yarışmanın tam qaydalara uyğun baş tutması üçün filial rəhbərliyi tərəfindən hər cür şərait, elmi baza yaradılıb. Olimpiada zamanı iştirakçılar verilən tapşırıqları yerinə yetirmək üçün heç bir korluq çəkməyiblər. Çünki filialın ən müasir avadanlıqla təchiz edilmiş kimya laboratoriyaları burada istənilən mürəkkəb elmi tədqiqatların aparılmasına imkan verir. Son illər Moskva Dövlət Universitetinin Bakı filialı eksperimental baza və laboratoriya kommunikasiyasına kifayət qədər diqqət yetirir. Hazırda filialın kimya laboratoriyaları dünyanın aparıcı universitetləri ilə ayaqlaşa biləcək səviyyədə fəaliyyətdədir.

Moskva Dövlət Universitetinin Bakı filialında tələbələr üçün yaradılmış şərait dünya səviyyəli mütəxəssislərin də diqqətindən yayınmayıb. Planetimizin beş qitəsindən paytaxtımıza təşrif buyurmuş elm adamları modern üslubda tikilmiş universitet kampusu, təhlükəsizlik tələblərinə tam cavab verən müasir laboratoriyalar və dərs otaqlarını çox bəyəniliblər. AZƏRTAC xəbər verir ki, iyulun 28-də Heydər Əliyev Mərkəzində bu ümumdünya bilik yarışmasının bağlanış mərasimi keçirilib. Mərasimin əvvəlində Olimpiadanın gedişini, imtahanları, iştirakçıların əyləncə saatlarını əks etdirən film nümayiş etdirilib. Olimpiadanın Elmi

Komitəsinin sədri, professor Fikrət Quliyevin imtahanların keçirilməsi ilə bağlı hesabatı dinlənilib. Professor Olimpiadanın fəaliyyətini yüksək qiymətləndirərək deyib: "Qeyd etmək istərdim ki, 47-ci Beynəlxalq Kimya Olimpiadası MDU-nun Bakı filialında və MDU-nun Bakı filialının baş təşkilatçılığı, Təhsil Nazirliyi, Gənclər və İdman Nazirliyi, Dövlət Neft Şirkəti və Heydər Əliyev Mərkəzinin dəstəyi ilə keçirilir. Qürurla deyə bilərəm ki, Olimpiada çox yüksək səviyyədə baş tutdu".

F.Quliyev Elmi Komitənin iki şəhərdə - paytaxt Bakıda və Qəbələdə iclas keçirdiyini əlavə edərək, imtahanlardakı tapşırıqların mahiyyəti haqqında məlumat verib: "Böyük məmnuniyyətlə deyirəm ki, imtahandakı tapşırıqlardan bəziləri Azərbaycana aid idi. Məsələlər Azərbaycanın təbiəti, ekologiyası, sənayesi üçün önəmli olan problemlərə həsr olunmuşdu".

Ən yaxşı Olimpiada

Olimpiadanın Rəhbər Komitəsinin sədri, Koreya Respublikasının Soqanq Universitetinin kimya və elmi kommunikasiyalar üzrə professoru Dakvan Li Olimpiada barədə təəssüratlarını mərasim iştirakçıları ilə bölüşüb. O, M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin Bakı filialının yüksək təşkilatçılıq fəaliyyətini qeyd edərək, Olimpiadanın keçirilməsində əməyi olan hər bir kəsə, xüsusilə yarışmanın prezidenti, professor Nərgiz Paşayevaya təşəkkürünü bildirib. Dakvan Li yarışma iştirakçılarının Bakı ilə tanışlıqdan çox məmnun qaldığını, bu yarışmanın onların həyatında böyük iz buraxacağını vurğulayıb. O, Bakıda təşkil olunan tədbiri indiyə kimi iştirak etdiyi "Ən yaxşı Olimpiada" kimi qiymətləndirərək deyib: "47-ci Beynəlxalq Kimya Olimpiadası başa çatmaq üzrədir. Əminəm ki, siz hamınız Bakıda gözəl vaxt keçirdiniz. Demək olar ki, Bakıdakı Olimpiada son 12 ildə iştirak etdiyim müsabiqələr arasında ən yaxşısidir. Mən medalçıların hamısını təbrik etmək istəyirəm - siz həqiqətən də yüksək nəticələr göstərmisiniz".

Dakvan Linin sözlərinə görə, Olimpiada iştirakçıları həm Bakının, həm də Qəbələnin gözəlliklərini seyr etmək imkanını qazanıblar: "Mən tapşırıqları hazırlayan, tərçümə edən mentor və müşahidəçilərə gördükləri işə görə təşəkkür etmək istəyirəm. Eyni zamanda, bu mürəkkəb beynəlxalq tədbirin uğurlu alınması üçün göstərdiyi zəhmətə görə professor Nərgiz Paşayevaya dərin minnətdarlığımı bildirirəm".

190 medal sahiblərini tapdı

Bundan sonra Olimpiadanın qaliblərinə medal və mükafatlar təqdim edilib. İlk olaraq medal almağa çox yaxın göstəricilər əldə etmiş 10 məktəbli "Fəxri fərman"a və hədiyyələrə layiq görülüb. Daha sonra ən böyük medalçı qrupu - bürünc medal sahiblərinin adları açıqlanıb. Bürünc medallar Olimpiadanın təşkilat komitəsinin üzvləri, akademik Akif Əzizov, YUPAC Beynəlxalq kimya təşkilatının vitse-prezidenti, Rusiya Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, professor Nataliya Tarasova, BKO-nun elmi komitəsinin həmsədri, Moskva Dövlət Universitetinin kimya fakültəsinin professoru Aleksandr Qladiin tərəfindən təqdim olunub. Ümumilikdə 92 nəfər bürünc medala layiq görülüb. Bürünc medalçılar arasında 51 ölkənin təmsilçiləri vardı: Argentina, Belarus, İspaniya, Kosta Rika, Kipr, Macarıstan, Salvador, İran, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Tacikistan, Türkmənistan, Polşa, Portuqaliya, Rumıniya, Serbiya, Slovakiya, İspaniya, Moldova, İsveç, İngiltərə, Suriya, Uruqvay, Vyetnam (1 medal), Danimarka, Azərbaycan, Belçika, Braziliya, Kanada, Xorvatiya, Estoniya, Fransa, Almaniya, İndoneziya, İtaliya, Malayziya, Niderland, Pakistan, Sloveniya, Özbəkistan (2 medal), Finlandiya, İsrail, Latviya, Litva, Peru, İsveçrə, Avstriya, Bolqarıstan (3 medal), Avstraliya, Yeni Zelandiya, Səudiyyə Ərəbistanı (4 medal).

Gümüş medalçılara isə mükafatı Azərbaycan Respublikasının təhsil naziri Mikayıl Cabbarov, Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiya-

sının sədri Məleykə Abbaszadə və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının vitse-prezidenti, akademik Tofiq Nağıyev təqdim edəblər. Aşağıda qeyd olunan 33 ölkədən 63 nəfər Ümumdünya Kimya Olimpiadasının gümüş medalını qazanıb: Avstriya, Danimarka, Latviya, Braziliya, Rumıniya, Macarıstan, Bolqarıstan, Malayziya, Moldova, Salvador, Estoniya, Fransa (1 medal), Argentina, Kanada, Hindistan, İndoneziya, İran, İtaliya, Yaponiya, Qazaxıstan, Polşa, Rusiya, Serbiya, Slovakiya, Vyetnam (2 medal), Belarus, Çexiya, Sinqapur, Tailand, Türkiyə, Böyük Britaniya, ABŞ (3 medal), Ukrayna (4 medal).

Nəhayət, mərasimin ən həyəcanlı anı yetişib - Olimpiadada ən yüksək nəticə göstərərək qızıl medal əldə edən məktəblilərin adları açıqlanıb. Onlara mükafatı M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin Bakı filialının rektoru, AMEA-nın müxbir üzvü, 47-ci Beynəlxalq Kimya Olimpiadasının prezidenti, professor Nərgiz Paşayeva və Olimpiadanın Rəhbər Komitəsinin sədri, Koreya Respublikasının Soqanq Universitetinin kimya və elmi kommunikasiyalar üzrə professoru Dakvan Li təqdim edəblər. Bakıdakı yarışma 22 ölkədən olan 35 iştirakçıya qızıl medal bəxş edib. Qızıl medal alan ölkələr bunlar oldu: Çin (4 medal), Tayvan (4 medal), Koreya (4 medal), Hindistan (2 medal), Yaponiya (2 medal), Rusiya (2 medal), Rumıniya (2 medal), Sinqapur, Polşa, Qazaxıstan, Almaniya, ABŞ, Litva, Tailand, Estoniya, Vyetnam, Macarıstan, Slovakiya, Serbiya, Çex Respublikası, Türkiyə və İran.

Birincilərin birincisi

Ən yüksək bal toplayan məktəbliyə "Birincilər birincisi" mükafatını Bakıdakı Dünya Kimya Olimpiadasının bütün təşkilat yükünü öz çiyinlərində daşıyan, bu 10 gün ərzində gənc kimyaçıların doğma evinə çevrilən MDU-nun Bakı filialının rektoru, professor Nərgiz Paşayeva təqdim edib. Nəticələrə görə, Çin komandasının üzvü Yifu Ouyanq həm "Birincilər birincisi", həm də "Ən yaxşı nəzəriyyəçi" adına layiq görülüb. ABŞ təmsilçisi David İ-Hsuan Vanq "Ən yaxşı təcrübəçi" adını qazanıb.

Bağlanış mərasimində, həmçinin müxtəlif kateqoriyalar üzrə ən yaxşı nəticə göstərən gənc kimyaçıları mükafat və sertifikatlarla təltif olunublar. Belə ki, iki imtahanda ən çox bal toplayan Olimpiada iştirakçıları "Ən yaxşı nəzəriyyəçi" və "Ən yaxşı təcrübəçi" kimi xüsusi sertifikatlara layiq görülüblər. Olimpiadanın mütləq çempionu olan Yifu Ouyanq müsabiqədən qazandığı təəssüratlarını bölüşərək deyib: "İnanılmaz hissdır. Sözü düz, belə yüksək nəticə gözləməirdim. Praktiki imtahanda çox çəpələdim, qızıl medal alacağıma gümanım az idi. Amma deyə bilərəm ki, hər bir imtahan bütün imtahanlar demək deyil, necə ki, ömrün yarısı - bütün həyat demək deyil".

Azərbaycanlı şagirdlər medalçılar sırasında

Qürurverici haldır ki, Azərbaycan komandası üzvlərindən də yüksək nəticə göstərən şagirdlərimiz olub. Akademik Zərifə Əliyeva adına liseyin bu ilki məzununu Sergey Styopin və "İstək" liseyinin 10-cu sinif şagirdi Hüseyn Babayev bürünc medala yiyələniblər. Mərasim zamanı qonaqlara Azərbaycanın zəngin mədəniyyəti, milli və müasir musiqi nümunələri ilə tanış olmaq imkanı yaradılıb. "Natiq" ritm qrupunun sevilməli kompozisiyaları, F.Əmirov adına Azərbaycan Dövlət Mahni və Rəqs An-

Gənc kimyaçıların ümumdünya bilik yarışması başa çatdı

Nərgiz Paşayeva: Əgər elmi potensial yoxdursa, təbii, milli sərvətləri heç vaxt milli nailiyyətlərə çevirmək mümkün olmayacaq

samblının çıxışı sürəkli alqışlarla qarşılanıb. Xalq artisti, Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrının solisti Samir Cəfərov və "Eurovision" təmsilçimiz Səbinə Babayevanın dueti maraqla qarşılanan musiqi nömrələrindən birinə çevrilib. "Chemical Boys" qrupunun çıxışı, Səbinə Babayevanın məşhur "Sway" mahnısını ifası mərasimin bədii hissəsinə xüsusi rəng qatıb.

"Baş verən hadisələrin əsas katalizatoru insandır"

Rəsmi mərasimin yekun nitqini M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin Bakı filialının rektoru, 47-ci Beynəlxalq Kimya Olimpiadasının prezidenti, professor Nərgiz Paşayeva söyləyib:

- İlk növbədə gənc, istedadlı və çalışqan Olimpiada iştirakçıları yeni salamlayıb, onları təbrik etmək istəyirəm. Dəvətimizi qəbul edib burada əyləşən alimlərə, pedaqoqlara, müşahidəçilərə, diplomatlara, yekun tədbirlə gələnlərə "Xoş gəlmisiniz" deyirəm.

Beləliklə, gərgin, maraqlı, həyəcanlı, hər an dəyişən xəbərlər və çalarlarla dolu olan həftəni birlikdə başa vurduq. Bu həftə bizə nələri öyrətdi? Bir daha əmin olduq ki, Olimpiadanın devizində deyildiyi kimi, həyat doğrudan da böyük bir laboratoriyaya bənzəyir və bu laboratoriyanın ən dəyərlisi, ən bahalı, ən əvəzədirilməz cihazı insan beynidir. Baş verən bütün hadisələrin əsas katalizatoru da insanın özüdür. Sizin imtahanlarda olduğu kimi, məcazi mənada desək, həyatın özü də 2 turdan ibarətdir - praktik və analitik, həyatda da nəzəri və praktik aspektlər var. Amma mühüm odur ki, gözəl nəzəriyyə gözəl əməllərlə üst-üstə düşsün və bir-birini tamamlasın. İmtahan zamanı mən sizin necə gərgin işlədiyinizi, diqqətinizi cəmləməyə çalışdığınızı müşahidə etdim. Sizin davranışınız mənə Azərbaycanın bir atalar məsəlini xatırladı: "Ehtiyat igidin yaraşığıdır". Hətta mürəkkəb laboratoriya tapşırıqlarını izlərkən bu məsəlini yeni variantını düşündüm: Ehtiyat igidin və kimyaçının yaraşığıdır. Həyatda da kimya laboratoriyasında olduğu kimi hünerli, riskli olmaqla yanaşı, eyni dərəcədə ehtiyatlı və hazırlıqlı olmalısın.

Əziz dostlar, yadımdadır, siz imtahana ayrılan zamanın - 5 saatın az olduğundan danışdınız. Amma biz böyüklərin təcrübəsi göstərir ki, mətləb odur ki, zaman heç vaxt yetərli olmur. Böyük Dantenin dediyi kimi, zaman müqəddəs kateqoriyadır. Zaman hər şeyi tərzəyə çəkir və dürüst qiymət verir. Zamanın sınağından çıxanlar əsas, ali, global imtahandan da çıxmış olurlar. Arzulayırıq ki, zaman

gələcəkdə sizi həmişə uğurlara bağlasın, həmişə ucaltsın. İlk görüşümüzde demişdik ki, Azərbaycan, Bakı, universitetimiz müvəqqəti olaraq sizin evinizə çevriləcək. Ümid edirik ki, belə də oldu, bu evin divarları sizi darıxdırmadı, sıxmadı. Qonaqpərvər və xeyirxah olduğumuza inanırıq. Azərbaycanı, bu qədim və gözəl diyarı xatirələrinizdə yaşadıq, unutmayın.

Uzaqdan-yaxından gələn gənc kimyaçılar və onları müşayiət edən heyət bizim şəhərin müasir simasını gördü. Köhnə Bakının, indikindən heç də az gözəl olmayan qədim simasını, əksini foyedəki sərgimizdən sizlərə hədiyyə etdiyimiz fotosəkillərdən baxıb təsəvvür edə bilərsiniz. Doğmalarınızın yanına döndükdə, sizdən soruşanda ki Bakının əsas simvolu nədir, gözəl, sehirli, unikal, qədim Qız Qalasını Bakının əsas simvolu kimi göstərin. Romantizmi və qeyri-adiyi hər kəsi heyran və məftun edən Qız Qalası sizin medallara da həkk olunmuşdur. Çünki bu yeganə, ölməz və qədim simvoldur.

Biz pedaqoqlar, müəllimlər sizinlə fəxr edirik, çünki siz doğru seçim etmisiniz, elmin yollarını seçmişsiniz. Arzum budur ki, heç zaman bu çətin və əziyyətli yoldan yorulub, usanıb dönməyəsiz, bu şərəfli yolu axıra qədər davam etdirəsiniz, uğurlar və nailiyyətlər qazanasınız, sorağınız, adlarınız böyük dünya alimlərinin adları sırasında çəkilsin!

Siz təmsil etdiyiniz ölkələrdə, əlbəttə ki, təbii sərvətlər mövcuddur: qaz, neft, qızıl, pambıq və s. Amma elm olmayan yerdə təbii

sərvətləri heç vaxt milli nailiyyətlərə çevirmək mümkün olmayacaq. İqtisadiyyat natamam və dayanıqsız olacaq, cəmiyyətdə doğru-dürüst tarazlıq yaranmayacaq. Bunların hamısı alimlərə, elmə, iti zehinə və ədalətli ürəyə bağlıdır. Məhz sizlər təbii sərvətləri milli nailiyyətlərə çevirəcəksiniz. Mən buna inanıram. Bu gün bu zalda qalibləri təltif etdik, alqışladığımız. Bununla bərabər, burada medal almayan iştirakçılar da əyləşiblər, biz sizlə də öz təşəkkürümüzü və təbriklərimizi ünvanlayırıq. Kimya elmində olduğu kimi, siz əsas kütlənin tərkib hissəsi idiniz, sız siz qaliblər də olmadı. Şübhə etməyin ki, məhz siz bu günün qaliblərini qalibə çevirdiniz. Azərbaycanda bir məzəli məsəl var: deyirlər ki, ev yiyəsi bir qonaq gələndə sevinir, bir də gedəndə. Amma bu ikinci sevincin səbəbi qonağın getməsi olmur. İkinci sevincin əsas səbəbi qonağın ev yiyəsindən razı getməsidir. Əgər belədirsə, biz, əlbəttə, çox sevinirik və sizə "yaxşı yol" deyirik". Azərbaycandan hər biriniz uğur aparasınız! Sizlərə cansağlığı və ruh yüksəkliyi arzulayıram. Sonda Nərgiz Paşayeva təşkilat komitəsinə, elmi komitəyə, Azərbaycana təşrif buyuran alimlərə, pedaqoqlara, mentorlara və digər qonaqlara, MDU-nun kimya fakültəsinə, Olimpiada keçirilməsində zəhmət çəkən hər kəsə və gənc kimyaçılara təşəkkürünü ünvanlayıb. Beləliklə, professor Nərgiz Paşayeva Bakıda keçirilən Ümumdünya Kimya Olimpiadasını bağlı elan edib.

Olimpiadanın bayrağı

Pakistana ötürüldü

Rəsmi bağlanış tədbirindən sonra möhtəşəm Gülüstən sarayında qonaqlara ziyafət verilib. Elə bu məkanda da Beynəlxalq Kimya Olimpiadasının keçiriləcəyi növbəti ölkənin adı açıqlanıb. Bu ümumdünya elm müsabiqəsinin Rəhbər Komitəsinin yeni sədri - Macarıstandan olan Qabor Magyarfalvi növbəti yarışmanın Pakistanda keçiriləcəyini elan edib. Beləliklə, Bakıdakı Olimpiadanın prezidenti Nərgiz Paşayeva müsabiqənin bayrağını Pakistandan olan baş mentor, professor Xalid Muhammed Xana ötürüb.

Müsabiqə boyunca xüsusi davranışı ilə yadda qalan məktəblilər də rəhbər komitənin diqqətindən kənar qalmayıblar. Belə ki, imtahan zamanı özünü pis hiss edən, bununla belə yarışma yarımçıq qoymaq istəmədiklərinə görə tibbi yardımdan imtina edən iki cəsur məktəbli - Argentinadan Battauz Fabio və Nigeriyadan Otisi Amaraçi Enn Ugo "həkimdən qaçanlar" nominasiyası kimi təqdim olunan yarıcciddi mükafata layiq görüldülər. Onlara Beynəlxalq Kimya Olimpiadasının Elmi Komitəsinin həmsədri, professor Aleksandr Qladilin və professor Vadim Yeryomin, həmçinin YUPAC Beynəlxalq kimya təşkilatının vitse-prezidenti, Rusiya Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, professor Nataliya Tarasova tərəfindən sertifikatlar və kimya elminə aid kitablar təqdim olunub.

Yarışmanın ən gənc iştirakçısına - Nigeriya komandasının 14 yaşlı üzvü Oluvatosin Mariam Oloyedə xüsusi mükafatı şəxsən professor Nərgiz Paşayeva təqdim edib. Hədiyyə və sürprizlərlə dolu olan mərasim zamanı daha iki məktəbli BASF kompaniyasının Almaniyaadakı baş ofisinə iki göndəriş vərəqəsi qazanıb. Azərbaycan komandası üçün nəzərdə tutulan dövlət namələri biri Sergey Styopinə qismət olub. Göndərişin digər sahibini müəyyənləşdirmək üçün isə lotereya keçirilib və Türkiyədən olan qızıl medalçı Baturalp Yalçın Almaniya səyahət şansını qazanıb. Mükafatlar BASF kompaniyasının direktoru Əli İhsan Gendş və MDU-nun Bakı filialının rektoru Nərgiz Paşayeva tərəfindən təqdim olunub. Beləliklə, Azərbaycanda ilk dəfə keçirilən 47-ci Dünya Kimya Olimpiadası uğurla başa çatıb. Olimpiada Azərbaycanın elm, təhsil həyatında parlaq və olduqca əhəmiyyətli bir hadisə kimi tarixə yazılıb.

Əminik ki, bu müsabiqə təkəcə Azərbaycanda deyil, bütün ölkələrdə gənclərin kimya elminə həvəsini artıracaq, gələcəkdə məşhur elm adamlarının və bəlkə də kimya üzrə No-

1 avqust 2015-ci il

Suraxanı rayonu 2015-ci ilin birinci yarısını uğurla başa vurub

fasadları və hasarları yenidən qurulmuş, təmir olunaraq rənglənmiş, aqlay daşları ilə üzlənmiş, qaz, elektrik, telefon və digər yerüstü kommunikasiya xətləri yerin altına salınmışdır".

Suraxanı rayon icra hakimiyyətinin başçısının sözlərinə görə, rayonun mənzil-kommunal idarələri tərəfindən xidməti ərazilərində 7 abad məhəllə salınmış, məhəllədaxili ərazilərə 6888 kv.m asfalt örtüyü salınmış, yaşayış binalarında 27,7 min kv.m. fasad təmir olunaraq rənglənmiş, 6 min kv.m. dam örtüyü təmir edilmişdir: "Suraxanı rayonu Bakının sənaye, xüsusilə neft sənayesi inkişaf etmiş rayonlarından biri olduğundan burada ekoloji məsələnin həlli vacib əhəmiyyət kəsb edir. Dövlət başçısının müvafiq Sərəncamına və qəbul edilmiş Dövlət Proqramına əsasən Bakı şəhərində mövcud olan göllərin, o cümlədən Büllbülə və Zığ göllərinin təmizlənməsinə, ətraflarının abadlaşdırılmasına başlanılmışdır".

Hesabat məruzəsində o da diqqətə çatdırılıb ki, rayon əhalisinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi məsələləri daim nəzarətdə saxlanılmış, 2015-ci ilin birinci yarımilliyində rayonun aidiyyəti idarələri tərəfindən 7456 nəfərə 3 milyon manatdan artıq sosial müavinət ödənilmiş, 2223 ailəyə 1,95 milyon manatdan artıq ünvanlı sosial yardım göstərilmiş, 27600 təqaüdcüyə xidmət göstərilmiş, orta aylıq pensiyanın məbləği rayon üzrə 170 manat təşkil etmiş, 301 nəfər işlə təmin olunmuşdur.

Cari ilin may ayının 1-dək bütün ölkə vətəndaşlarının pulsuz tibbi müayinədən keçirilməsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Cənab İlham Əliyevin tapşırığı Suraxanı rayonunda müvəffəqiyyətlə icra edilmiş, 18 yaşdan yuxarı əhəlinin 144687 nəfəri (85,6%) tibbi müayinədən keçmişdir.

Zümrüd BAYRAMOVA

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Cənab İlham Əliyevin Sədrliyi ilə Nazirlər Kabinetinin 2015-ci ilin birinci yarısının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş iclasdakı nitqindən irəli gələn məsələlər Suraxanı rayon icra hakimiyyətində RİHB yanında Şuranın geniş iclasında ətraflı müzakirə olunub. Tədbir iştirakçıları əvvəlcə Ümummilli Liderin Heydər Əliyev Parkında ucaldılan abidəsini ziyarət edib, önünə tərgüllər düzüblər.

Rayon icra hakimiyyətinin konfrans zalında keçirilən yığıncaqda Azərbaycan Prezidenti Cənab İlham Əliyevin Sərəncamı ilə təltif edilmiş RİH-in baş məsləhətçisi Kəmalə Quliyevaya "Dövlət qulluğunda fərqlənməyə görə" medalı və "Bakı-2015" I Avropa Oyunlarında uğur qazanmış gənclərə Suraxanı rayon icra hakimiyyəti başçısının Fəxri Fərmanları və xatirə hədiyyələri təqdim olunub.

Hesabat məruzəsi ilə çıxış edən

Suraxanı rayon icra hakimiyyətinin başçısı İlqar Abbasov bildirib ki, Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişafı sahəsində qəbul edilmiş dövlət proqramlarının həyata keçirilməsi Suraxanı rayonunda da abadlıq-quruculuq işlərinin sürətlənməsinə, əhaliyə göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin yaxşılaşmasına imkan verib: "Azərbaycanın və dünyanın idman tarixində əlamətdar hadisə baş vermiş, Bakının Suraxanı rayonunda yerləşən "Atəşgah Məbədi" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğundan I Avropa Oyunlarının məşəli alovlandırılmış, Cənab İlham Əliyev, birinci Avropa Oyunları Təşkilat Komitəsinin sədri Mehriban xanım Əliyeva, Avropa Olimpiya Komitəsinin prezidenti Patrik Hikki mərasimində iştirak ediblər. Bu möhtəşəm tədbirə hazırlıqla əlaqədar hesabat dövründə RİH-in təşkilatçılığı ilə rayonun idarə və müəssisələri tərəfindən Səttar Bəhlulzadə, İlqar Məmmədov, Şahin Məhərrəmov, Oqtay Əliyev və Xanlar Ələkbərov küçələrində yaşayış və qeyri-yasayış obyektlərinin

ETSN əhaliyə xəbərdarlıq etdi

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi isti hava şəraitində ölkədə baş verən yanğınlarla bağlı əhaliyə çağırış edib. Qurumun mətbuat xidmətinin rəhbəri İradə İbrahimova SİA-ya bildirib ki, ETSN havaların isti keçməsi ilə əlaqədar əhalini bir daha təbiətdə olarkən odla ehtiyatlı olmağa, taxıl məhsullarının biçini zamanı yanğın təhlükəsizliyi normalarına riayət etməyə, söndürülməmiş siqaret kötlüklerini ətrafa atmamağa, yanğın təhlükəsizliyi qaydalarına əməl etməyə və xalqımızın milli sərvəti olan meşələrimizi qorumağa çağırır.

21 prokurorluq işçisi intizam məsuliyyətinə cəlb edilib, 4-ü vəzifəsindən azad olunub

21 prokurorluq əməkdaşı intizam məsuliyyətinə cəlb edilib. Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətindən Trend-ə verilən məlumata görə, bu barədə Azərbaycan Baş Prokurorluğunda prokurorluq orqanları tərəfindən 2015-ci ilin birinci yarısında "Prokurorluq haqqında" qanunda nəzərdə tutulmuş fəaliyyət istiqamətləri üzrə görülmüş işlərin vəziyyəti və bu məsələnin bölgə müşavirələrində müzakirələrinin nəticələrinə həsr olunmuş geniş əməliyyat müşavirəsində bildirilib. Əməliyyat müşavirəsində xüsusi olaraq qeyd edilib ki, hesabat dövründə xidməti, icra və əmək intizamının daha da möhkəmləndirilməsi, fəaliyyətlərində qanunsuzluq hallarına və prokurorluq işçisinə yaraşmayan hərəkətlərə yol verən işçilərə münasibətdə prinsipiallığın yüksəldilməsi təmin olunub. Belə ki, 2015-ci ilin birinci yarısında müxtəlif xətlər törətdiklərinə görə 21 prokurorluq əməkdaşı intizam məsuliyyətinə cəlb edilib, onlardan 1 nəfər prokuror və müstəntiq vəzifəsi ilə bir araya sığmayan və "Azərbaycan Respublikası Prokurorluğu işçilərinin Etik davranış Kodeksi"nin tələblərini kobud şəkildə pozan hərəkətlərə yol verdiyinə görə prokurorluq orqanlarından xaric edilib, 4 nəfər tutduqları vəzifələrdən azad olunub. Tələb edilib ki, bütün struktur qurumlarda, tabe rayon və şəhər prokurorluqlarında, ilk növbədə xidməti, icra və əmək intizamının möhkəmləndirilməsi, tapşırılan işə görə əməkdaşların məsuliyyət hissəsinin və neqativ təzahürlərə münasibətdə prinsipiallığın artırılması üçün ən qəti tədbirlər görülsün.

İMTİNA

RÖVŞƏN

rovsen.rasulov@mail.ru

Azərbaycanın çörəyini yeyib, suyunu içərək böyüyən, adam üçün girib özünü adam sanmağa başlayan, sonradan isə bütün bunları unudaraq, yediyi çörək və içdiyi su qabına qudurğancasına şilləqatıb aşırıqlar o qədərdir ki! Bu gün xarici dövlətlərə müxtəlif həyasızlıq, şivənlik, başa tumançəkənlik yolları ilə mühacirət edib öz ölkəsinə qarşı düşmən mövqeyi göstərənlər təəssüf ki, var. Onlar hələ də özlərinə "azərbaycanlı" deməkdədirlər. Hansı ki, belələrinin bu millətin adını daşımağa heç bir mənəvi haqları yoxdur. Qalmayıb həm də ona görə ki, belə "azərbaycanlı"ların siyasi mühacir olmalarına təkən verən daha bir güc onlarda mövcud olan tükənməz ermənicilik sevdasıdır. Bəli, onlar bu gün erməni deyilən bir bici, nəsl-kökü bilinməzi azərbaycanlı deyilən bir qeyrətliyə daha artıq tutmaqla, əslində, nə qədər mənəviyatsız olduqlarını göstərir. Təbii ki, mənəviyyəti, şərəfi, ləyaqəti olmayandan başqa heç nə gözləməyə dəyməz.

Yeri gəlmişkən, elə bu aralarda adını "Meydan TV" qoyub, siyasi madyanlıqları vasitəsilə çox sevdiyi, ayaqları altına düşdüyü, hətta filan-fulan yerlərini dəsməllədiyi erməni dayılarına nökrəçilik edən Emin Millinin gerçək qohumları ondan imtina etdikləri barədə bəyanat yayıblar. Təbii ki, həmin bəyanatın köklü səbəbi də onun bu millətə, bu xalqa xəyanəti ilə bağlıdır. Onlar prezidentə müraciət edərək, Emin Millinin anti-Azərbaycan siyasətini dəstəkləmədiklərini və onu Azərbaycana xəyanət etdiyinə görə qohumluqdan çıxardıqlarını bəyan edirlər. Beləliklə, məsələ aydındır. Artıq E.Millidən onun qohum-əqrəbələri də imtina edib. İmtina edilmiş E.Milli artıq rahat şəkildə gedib özünə erməni qohumları seçə bilər. Üstəlik, Abdullayev soyadını da erməniləşdirib, olar Abdulyan Emin Paşayev! Özünə götürdüyü "milli" psevdonimini isə çevirər Hayka - erməniyə. Məsələn, Emin Hayk! Necə də yaraşır, deyilməmi?

Əslində, bu şərəfsiz meydanda tək deyil. Onun kimi bir çoxları var ki, qohumları onlardan imtina edir, onlar rədd edilir və qəbul edilməzlilikləri ilə bərabər unudulurlar. Çünki belələrinin unutmaq daha yaxşıdır. Məsələn, Rüstəm İbrahimbəyovdan imtina edən qardaşı Maqşud İbrahimbəyov, Qənimət Zahiddən imtina etmiş qardaşı Mirzə Sakit.

İndi isə qayıdaq E.Milli məsələsinə. Bu məsələnin də kökündə dayanan digər amillərdən biri də radikalizm amilidir. Məsələn, bu gün E.Millini, Rüstəm İbrahimbəyovu, Qənimət Zahidi müdafiə edənlər kimlərdir? Elə onlar kimi erməniyə dayı, əmi, hətta ata deyən axeçepenin baş çaqqalı Əli Kərimli və onun çar-çaqalları. Gəlin görək, adları çəkilənləri ölkə cameəsində başqaları dəstəkləyirmir? Əsla! Çünki yaxşı bilirlər ki, belələrinə dəstək vermək elə erməniyə qardaş, bacı, dayı, əmi demək kimi bir şeydir. Amma bunlar deyir! Çünki ermənilər bunları yedirdir, içirdir, lazım gələndə də. Beləliklə, əlavə şərhə də, mənə, heç bir ehtiyac qalmır. Hər halda kor-kor, gör-gördür. Əgər xəyanətkarlardan qohumları belə imtina edirlərsə, bu zaman min el o tərəfə yad olanların həmin xəyanətkarları bərk-bərk tutub dəstəkləmələri arxasında nə qədər şərəfsizliklərin dayandığını dəyərli oxucularımızın özləri qiymətləndirsin.

Saxtakar Kərimli

RƏFİQƏ

Sirr deyil ki, AXCP sədri zaman-zaman siyasi fırılcaqları ilə yanaşı, şəxsi mənfəətlərini də artırmaqla məşğul olub. Düzdür, bu gün bütün dünyada olduğu kimi, Azərbaycanda da biznes qurmaq, maddi gəliri artırmaq üçün hər bir vətəndaşa kifayət qədər imkan və şərait yaradılıb. Ancaq bu o demək deyil ki, sən bu imkanlardan sui-istifadə edərək, dövlətə xəyanət yolu tutasan. Məsələn, götürək AXCP sədri Əli Kərimlinin dələduzluq, vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə, vəzifə saxtakarlığı, rəsmi sənədləri, dövlət təltiflərini, möhürləri, ştamp-ları, blankları saxtalaşdırma, hazırlama, satma və saxta sənədlərdən istifadə etmə və digər maddələrlə ittiham olunan, barəsində məhkəmə hökmü çıxarılan qayını Elnur Seyidov məsələsini...

Bank saxtakarlığı

AXCP sədri Ə.Kərimli qayını, keçmiş "Texnika-bank"ın Yasamal filialının sabiq müdir müavini E.Seyidov barəsində çıxarılan məhkəmə hökmünə qarşı cəfəng iddialarla çıxış edirdi. Cinayətkar qayının aydan arı, sudan duru olduğunu isbatlamağa çalışan Kərimli və onun saxtakar mafiyası, üstəlik, bu məsələni öz təbirincə siyasiləşdirməyə də çalışdılar. Yəni AXCP sədri özünü ortaya ataraq, guya hakimiyyətin ondan qisas aldığı iddia edirdi. Gü-lüncdür, deyilmi?

Əslində, AXCP sədri saxtakarlıqlar yolu ilə partiya rəhbərliyində qalarkən bilməli idi ki, onun tərəfindən xəstələndirilən beş-on nəfər belə kəsləri "xalq" adlandırmaq onun "imtiyazında" olmayan məsələdir. Məhz onun günahı ucbatından həbsxanalara düşən beş-on nəfərə "xalq" deyə müraciət etmək heç bir çərçivəyə sığmır.

Profil saxtakarlığı

Hələ bir müddət öncə Ə.Kərimlinin saxtakarlıqları barədə danışan keçmiş müavini Razi Nurullayev də demişdi ki, AXCP sədri yalnız bank məsələlərində deyil, sosial şəbəkədə də saxtakarlıqlarla məşğuldür. Məsələn, R.Nurullayev bildirdi ki, sədr ona saxta profillər açmaq üçün tapşırıq verib. O da ki, öz növbəsində 50 adama tapşırıq verib ki, hərəsi 4-5 saxta profil açıb, süni reyting qaldırsınlar. Əslində, bu da əsassız ittiham deyil. Ə.Kərimli müxalifətin lideri ola bilməz! Ə.Kərimlinin müxalifətdə lider olmaq cəhdlərinə gəlincə isə, müxalifətdə heç kim lider ola bilməz, hər kəs öz partiyasında lider ola bilər. Müttəfiqlik var və əgər kimsə müttəfiqlikdə özünü lider hesab edirsə, deməli, səmimi deyil. Nəcə olurdu, Ə.Kərimli R.Nurullayev yanında olanda fəxr edirdi ki, ən yaxşı kadrımdır. İndi Razi gedəndən sonra hakimiyyətə işləyən olub? Axı sənənin nüfuzun onların sənənin yanında olmağı ilə bağlı idi. Bu, düzgün məntiq deyil axı, deməli, sənənin gücün yox imiş. Əgər sənənin ətrafındakı adamların hamısı hökumətə işləyirsə, demək, faktiki olaraq sənənin öz gücün yoxdur...Bəlkə bunun saxtakarlığını da etiraf edəsən, Ə.Kərimli?

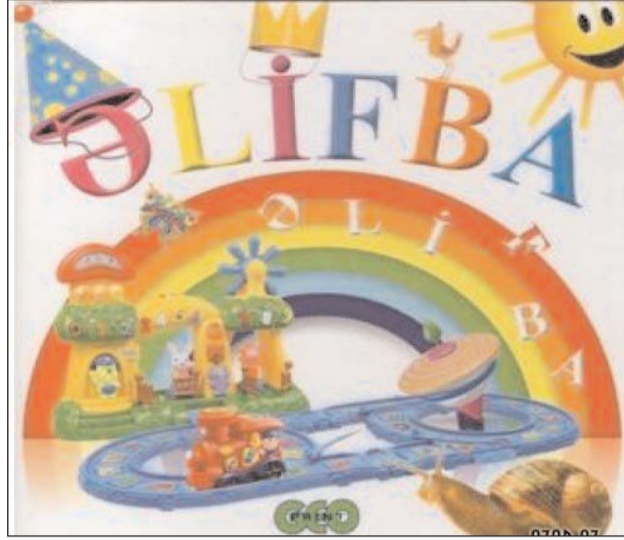
1 Avqust Azərbaycan Dili və Əlifbası Günüdür

"İnkişaf etmiş zəngin dil mədəniyyətinə malik olan xalq əyilməzdir, ölməzdir, böyük gələcəyə malikdir"

Heydər Əliyev

Bu gün Azərbaycan Dili - Ana Dili Günüdür. Zaman - zaman qorunub saxlanılan, varlığını sübut edən bu məfhum müasir günümüze qədər təkmilləşərək xalqa təqdim olunmuşdur. Azərbaycan dili milli sərvətimiz, analardan əxz olunan bir dildir. Mənliyimizi, düşüncəmizi məhz bu dil vasitəsi ilə tədqiq edib, bəşər övladına azərbaycanlı olduğumuzu göstərə bilirlik. Dilin ictimai hadisə, ünsiyyət vasitəsi olması insanların bir-birinə yaxınlaşmasına kömək göstərən şərtləndirici meyardır. Ana dili hər bir vətəndaşın mənəvi kamilliyinin, maddi-mənəvi dəyərlərinin təzahürüdür. Bilədiyimiz kimi, bizim ana dilimiz bu günə kimi, çox ziddiyyətli yollar keçmiş, lakin buna baxmayaraq, zənginliyini, saflığını qoruyub saxlamışdır. Belə ki, Azərbaycan dili ərəb istilası dövründə iki əsr əsarət altında olmuş və bu baxımdan da dilimizə ərəb-fars mənşəli sözlər daxil olmuşdur.

Ərəb əlifbası dəyişdirildikdən sonra latin qrafikasına keçsək də, bu, uzun sürməyən bir proses oldu. Belə ki, sovet imperiyasının Azərbaycanda hökmranlığı, sözsüz ki, öz təsirini göstərməyə bilməzdi. Rus şovinizminin təsiri nəticəsində əlifbamızın dəyişməsi, Kiril əlifbasına keçid ana dilimizin zəifləməsinə gətirib çıxardı və saflığına, təmizliyinə mənəvi təsir etdi. Belə ki, ərəb-fars mənşəli sözlərlə zəngin olan ana dilimiz rus mənşəli sözlərlə bir qədər zəifləməyə başladı. Onu da qeyd edək ki, bu proseslər dilimizə nə qədər təsir etsə də, digər tərəfdən isə Azərbaycan ziyalılarının dilin saflığı və təmizliyi uğrunda mübarizəsi ana dilimizin qorunmasına yönəldilmişdir. 19-cu əsrin sonu, 20-ci əsrin əvvəllərində dil uğrunda mübarizə daha da sürətləndi. Dilin təmizliyi istiqamətində çox ciddi addımlar atılmağa başlandı. Tədqiqat işlərinin nəticəsi olaraq dilçi alimlərin yaratdığı əsərlər Azərbaycan dilinin leksikologiyasına, qrammatikasının, onun semantik xüsusiyyətlərinin öyrənilməsinə yönəldilmişdir. Müxtəlif lüğətlərin yaranması, ana dilini öyrənən əsərlərin meydana çıxması dilçi alimlərin - ziyalıların gərgin əməyi nəticəsində ortaya qoyuldu. Sözsüz ki, belə bir gündə dilçilik elmində Azərbaycan dilini bu və ya digər sahələrini öyrənən alimlərin adını qeyd etməmək mümkün deyil. F.Köçəri, M.Dəmirçizadə, T.Hacıyev və başqaları Azərbaycan dilinin inkişafı istiqamətində çox ciddi elmi faktlara əsaslanan nümunələrlə çıxış etməyə başladılar. Onu da qeyd edək ki, Azərbaycan ziyalıları təbəqəsi bir estafet olaraq öz yerlərini yetişməkdə olan dilçilərə vermişdirlər. Həsən bəy Zərdabının, Cəlil Məmməd-quluzadənin, Əli bəy Hüseynzadənin, Ömər Faiq Nemanzadənin, Nəriman Nərimanovun və onlarla belə ziyalıların dil uğrunda apardığı mübarizə dilin

saflığına, leksikologiyasının zənginləşməsinə müsbət təsirini göstərmişdir.

"HƏR BİR AZƏRBAYCAN VƏTƏNDAŞI, HƏR BİR AZƏRBAYCANLI ÖZ ANA DİLİNİ, AZƏRBAYCAN DİLİNİ, DÖVLƏT DİLİNİ MÜKƏMMƏL BİLMƏLİDİR"

Azərbaycan dilinin tarixinə nəzər saldıqda, onun müxtəlif inkişaf mərhələlərində olduğunun şahidi olurduq. Bu mərhələlər sırasında 1969-cu ildən başlayaraq, Azərbaycan dili sahəsində aparılan islahatlar öz nəticəsini verməyə başladı. Bu gün Azərbaycan dili dövlət səviyyəsində çıxış edir. Belə ki, 15 respublikanı özündə birləşdirən ittifaqın nəzdində dövlət dili səviyyəsində mübarizə aparmaq böyük cəsarət tələb edirdi. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin məqsədyönlü fəaliyyəti nəticəsində dövlət dili Azərbaycan Konstitusiyasının bir bəndinə daxil edildi. Dil qorumaq, xalq qorumaqdır. Bir dövlət məhv etmək üçün onun dilinin əlindən alınması məlum bir amildir. Heydər Əliyevin hakimiyyətdə olduğu dövr ərzində ana dili ətrafında apardığı islahatlar öz nəticəsini vermişdir. Ümummilli Lider ana dilinin saflığının qorunması üçün mühüm addımlar atdı. "Hər bir Azərbaycan vətəndaşı, hər bir azərbaycanlı öz ana dilini, Azərbaycan dilini, dövlət dilini mükəmməl bilməlidir" - deyən Heydər Əliyev dil uğrunda mübarizədə qətiyyət və prinsiplə mövqedən çıxış edirdi. 1978-ci ildə SSRİ rəhbərliyi milli dəyərlərə, dilə birmənalı yanaşmadığı halda, Ümummilli Liderin qətiyyəti və məntiqi nəticəsində Azərbaycan Konstitusiyasına Azərbaycan dilinin dövlət dili olduğunu təsdiq edən maddə daxil edildi. Bu dilimizə qarşı olan tələbkarlıq idi. Onu da bildirək ki, həmin illərdə Azərbaycan dilinin tarixi o zamana qədər görünməmiş ardıcılıqla araşdırılıb, çoxcildlik "Müasir Azərbaycan dili" kitabları yaradılıb.

Bu gün dil siyasəti dövlətin diqqətində duran məsələlərdəndir. Ulu Öndərin müdrik siyasəti Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Dilimizə, mədəniyyətimizə daim böyük diqqət və qayğı gös-

tərən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin yürütdüyü dil siyasəti Azərbaycan dilini inkişafına töhfələrini verir. Bu yaxınlarda Prezident İlham Əliyev tərəfindən bir-birinin ardınca imzalanan "Azərbaycan dilinin qloballaşma şəraitində zamanın tələblərinə uyğun istifadəsinə və ölkədə dilçiliyin inkişafına dair Dövlət Proqramı haqqında", eləcə də "Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi haqqında" sərəncamları Azərbaycan dilinin inkişafı istiqamətində növbəti addımlar oldu.

DİLİN SAFLIĞI, SƏLİSTLİYİ UĞRUNDA MÜBARİZƏYƏ QOŞULAN ZƏRDABI ƏNƏNƏSİ MİLLİ MƏTBUATDA QORUNMALIDIR

Hər bir sahədə çalışan insan dilin qayda-qanunlarına əməl etməyə vətəndaş olaraq borcludur. Bu gün 140 illik yubileyini qeyd etdiyimiz Azərbaycan milli mətbuatında dil məsələsi aktual olan mövzulardandır. Dilin qorunması, işlənməsi, yad ünsürlərdən mühafizəsi, danışıq dilində sözlərin tələffüzü və digər məsələlər vacib hesab olunur. Dilin təmizliyi uğrunda mübarizə aparən və milli dilin inkişafına ömürlərini həsr edən simaların, şəxsiyyətlərin qarşısında məsuliyyətliyə. Milli mətbuatda jurnalistin əsas materialı sözdür. Söz fikrin gerçəkliyinin ifadəçisidir. Mətbuatda informasiya dil və söz vasitəsilə çatdırılır. Jurnalist peşəkarlığının əsas elementlərindən biri dildən istifadə ilə bağlıdır. Fikrin aydın və lakonik şəkildə çatdırılması, yeri gələndə nitqə hiss-həyəcan və emosionun duyulması, bəzən kəskinliyin, sərtliyin görünməsi - bütün bunlar jurnalist üçün vacib hesab edilən amillərdir.

Azərbaycan mətbuatının Həsən bəy Zərdabidən, "Əkinçi"dən qalan zəngin ənənələri vardır. Bu ənənələr "Əkinçi" ətrafına toplaşanlar, habelə sonrakı nəsillər qələm sahibləri tərəfindən daha da zənginləşdirilib. Yetmiş illik sovet dövründə mətbuatımız kommunist ideologiyasına xidmət göstərsə də, yenə inkişafdan qalmayıb, böyük peşəkar jurnalistlər dəstəsi yetişib. Müstəqillik dövründə, mətbuat və söz azadlığının tam bərqərar olduğu bir zamanda peşəkarlığın itməsinə, qəzetlərimizin səviyyəsinin aşağı düşməsinə heç nə səbəb ola bilməz. Dilin saflığı, səliyyəliyi uğrunda mübarizəyə qoşulan Zərdabi və onun silahdaşlarının ənənəsi milli mətbuatda qorunmalıdır. Xalqın danışıq dilinə əsaslanaraq ənənəni qorumaq və yeni dövrün realiaqlarına uyğun şəkildə daha da zənginləşdirmək, mətbuatımızı daha da inkişaf etdirmək həm mənəvi, həm də vətəndaşlıq borcumuzdur.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

1 avqust 2015-ci il

Azərbaycan Milli Kino Günü artıq neçə illərdir ki, kinematografçılardan peşə bayramına çevrilib. Hər il ənənəvi olaraq 2 avqust tarixini kino işçiləri peşə bayramı kimi qeyd edir, yaratdıqları filmlərlə peşəkar səviyyədə olduqlarını nümayiş etdirirlər. Sözsüz ki, onların əməyi dövlət tərəfindən yüksək qiymətləndirilir və müxtəlif fəxri adlar, mükafatlarla təltif olunurlar. Azərbaycanın müstəqillik əldə etməsi ilə kino işçilərinin də peşə bayramı 27 avqust tarixində deyil, məhz bu gün qeyd olunur.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Sərəncamı əsasında 2 Avqust Milli Kino Günü elan olundu. Təbii ki, yeni baxışlar, yeni quruluş cəmiyyət qarşısında keyfiyyətə yeni məqsəd və vəzifələr qoymuşdur. Azərbaycanda milli ideologiyanın və cəmiyyətin yeni inkişaf modellərinin qurulması və digər bu kimi sosial problemlər humanitar elmlərin öncül tədqiqat istiqamətlərinə çevrilmişdir. 1990-cı ildən sonra Azərbaycan kinosunda çəkilən filmlərin sayı əvvəlki illərə nisbətən azalmışdır. Bununla belə, Azərbaycan kinematografçıları böyük əhəmiyyətli, həyatı mövzulara müraciət edərək, estetik tələblərə cavab verə biləcək filmlər çəkmişlər. Belə ki, "Yarasa", "Özgə vaxtı" filmləri o illərin ən mükəmməl filmləri sırasındadır.

Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin qayıdıışı ilə Azərbaycan kinematografiyasının inkişafında yeni bir dövrün başlanğıcı oldu. O, incəsənət növləri arasında kinonu çox yüksək qiymətləndirmiş, Azərbaycan kinematografiya xadimlərinin xalqımızın keçmiş və müasir həyatından onlara yüksək keyfiyyətli ekran əsərləri yaratdıqlarını çıxışlarında xüsusi vurğulamışdır. Hələ 1970-80-ci illərdə Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrdə kino sənətinin inkişafına, həmin sahədə çalışanlara qayğı və hörmətlə yanaşan Heydər Əliyev Azərbaycan Prezidenti seçildiyi gündən respublikanın kino sənəti xadimlərindən məhəbbətini əsirgəmədi. Heydər Əliyev Azərbaycan kino sənətinin dəyərli ənənələrini yaşadan tarixi mövzuda çəkilmiş bir sıra bədii filmləri yüksək qiymətləndirmişdir. Azərbaycan kino sənətinin tarixini mükəmməl bilən Heydər Əliyev məhz bu ənənə üzərində kinematografçıların fəaliyyət göstərməsini tövsiyə etmişdir. Bir əsrdən artıq tarixə malik olan Azərbaycan kinosunun keçdiyi yol hər kəsə yaxşı məlumdur. Belə ki, bu zəngin ənənəni qorumaq və inkişaf etdirmək sahəsində çox ciddi işlər görülməyə başladı.

Qeyd edək ki, Azərbaycan kino sənətinin tarixi 1898-ci il avqustun 2-dən başlayır. İlk filmlər fotoqraf və nasir A.M.Mişon tərəfindən çəkilmiş xronika sənətləri "Bibiheybətə neft fontanı yanğını", "Balaxanıda neft fontanı", "Şəhər bağında xalq gezintisi", "Qafqaz rəqsi" və bir bədii kinosüjetdən - "İlişdin"dən ibarətdir. 1915-ci ildə Qafqazda Pirone qardaşlarının açdığı səhmdar cəmiyyətləri tərəfindən Bakı, Tiflis, İrəvan şəhərlərində prokat kontorları yaradılmışdır. 1915-ci ildə adıçəkilən cəmiyyət neft sənayeçilərinin pulu ilə M.Musabəyovun "Neft və milyonlar səltənətində" romanı əsasında eyniadlı ilk Azərbaycan bədii filminin çəkilişinə başladı. Təbiət mənzərələri Bakıda və ətraf kəndlərdə, pavilyonla bağlı səhnələr isə Tiflisdə çəkilirdi. Filmdə Lütfəli bəy rolunu H.Ərəblinski oynamışdır. 1916-cı ildə Bakıda Ü.Hacıbəyovun "Arşın mal alan" operettası əsasında ilk Azərbaycan kinokomediyası çəkildi. 1919-cu ildə

117 yaşlı Azərbaycan kinosu

2 Avqust Azərbaycan Milli Kino Günüdür

isə "Azərbaycanın müstəqilliyinin ildönümü münasibətilə təntənə" adlı tammetrajlı film ekranlarda nümayiş etdirildi. 1923-cü ildə Azərbaycan Foto-Kino İdarəsi (AFKİ) təsis olundu. AFKİ ayrı-ayrı sahibkarların foto, kinoteatr və prokat kontorların milliləşdirilməsi və birləşdirilməsi tədbirlərini həyata keçirirdi. AFKİ sonralar "Azdövlətkino" (1926-1930), "Azərkinə" (1930-1933), "Azfilm" (1933), "Azdövlətsənayesi" (1934), "Azərfilm" (1935-1940), "Bakı kinostudiyası" (1941-1959) kimi adlar daşımışdır, 1961-ci ildən isə C.Cabbarlı adına "Azərbaycanfilm" kinostudiyası adlanır. XX əsrin 20-ci illərində Bakıda yerli operatorlar və xarici kino şirkətlərinin nümayəndələri tərəfindən şəhərin həyatından, neft mədənlərindən bəhs edən kinoxronikalar və sənədli filmlər çəkilirdi. 20-ci illərdə Azərbaycan kinosunda tarixi-sənədli filmlərlə yanaşı, tamaşaçıları gənc respublikanın təsərrüfat və mədəni həyatındakı nailiyyətləri ilə tanış edən "Azərbaycan ekranı" kinojurnali buraxılmağa başladı.

Azərbaycanda səsli kinoların istehsalına başlandı

30-cu illərin əvvəllərində mövzusu müasir həyatdan alınmış, məişəti bədii şəkildə təsvir edən, eləcə də, tarixi-inqilabi mövzulu filmlər çəkilirdi. "Lətif", "İsmət", "Almaz" və "Yeni horizon" və s. bu məzmunlu filmlərdəndir. 1935-ci ildə "Azərfilm"in Moskvanın "Mejraypromfilm" kinostudiyası ilə birgə yaratdığı "Mavi dənizin sahilində" bədii filmi ilə Azərbaycanda səsli kino əsərlərinin istehsalına başlandı. 1936-1941-ci illərdə ekranlara 10-dan çox səsli film buraxılmışdır. Səsli kinonun yaranması ilə sənədli kinonun da yaradıcı imkanları genişləndi. "Adlı-sanlı Azərbaycan" birhissəli sənədli xronika kinoalmanaxında ilk dəfə olaraq diktor mətni oçerkin qəhrəmanlarının çıxışı ilə sinxron verilmişdir. 1939-cu ildən "Azərbaycan ekranı" kinojurnali "Ordenli Azərbaycan" adı altında çıxmağa başladı. 30-cu illərin səsiz filmlərindən tammetrajlı "Şərqə yol" və "Azərbaycan incəsənəti" filmləri diqqətə layiqdir.

Qəhrəman döyüşçülərimiz Azərbaycan kinematografiyasında

İkinci Dünya müharibəsi illərində qəhrəman döyüşçülər Kamal Qasımov və Bəxtiyar Kerimova həsr olunmuş "Vətən oğlu" və "Bəxtiyar" kinonovellaları, M.F.Axundovun həyat və fəaliyyətinə dair "Səbuhi" vahid sü-

jet xətti ilə bağlı üç kinonovelladan ibarət "Bir ailə", müharibə dövründə dənizçilərin göstərdikləri igidliklərə həsr olunmuş "Sualtı qayıq T-9" bədii filmləri çəkilmişdir. Cəsur partizan Mehdi Hüseynzadəyə həsr edilmiş "Uzaq sahillərdə" filmi isə Azərbaycanın, eləcə də keçmiş sovet kinosunun nailiyyətlərindəndir. Dinamik, gərgin hadisələr, dəqiqliklə verilmiş xarakterlər, operator və rejissor işinin yüksək səviyyəsi filmə geniş şöhrət qazandırmışdır. İkinci Dünya müharibəsi illərində Azərbaycan sənədli kinosunun bir qrup rejissorları və operatorları cəbhə xəttinə gedərək əsgərlərin qəhrəmanlığını lentə çəkirdilər. Həmin materiallar xüsusi buraxılışlar kimi əsgərlərə göstərmək üçün müxtəlif cəbhələrə göndərildi. Bu dövrdə Azərbaycan xalqının arxa cəbhədəki əməyini əks etdirən kinojurnallar, kinooçerklər də yaradıldı. "Vətən uğrunda", "Qayıq", "Məktuba cavab", "Qardaş köməyi" və s. 1944-cü ildə "Bakı kinostudiyası" Moskva Sənədli Filmlər Studiyası ilə birgə Xəzər dənizçilərinin qəhrəmanlığından bəhs edən "Xəzərilər" tammetrajlı sənədli filmi çəkdi. 1945-ci ildə Azərbaycanda sovet hakimiyyətinin qurulmasının 25 illiyi ilə əlaqədar rejissor H.Seyidzadə "Əbədi odlar diyarı" tammetrajlı sənədli filmi yaratdı. Müharibədən sonrakı illərdə Azərbaycanda sovet hakimiyyətinin qələbəsinin 30 illiyi münasibətilə 1950-ci ildə "Sovet Azərbaycanı" rəngli tammetrajlı sənədli filmi yaradıldı. Film 1951-ci ildə Kann (Fransa) Beynəlxalq Kinofestivalının xüsusi mükafatına layiq görüldü.

Azərbaycan kinosunda musiqili komediya janrına meyil

"Arşın mal alan" filmindən etibarən Azərbaycan kinosunda musiqili komediya janrına meyil güclənmişdir. "Görüş", "Sevimli mahnı", "O olmasın, bu olsun", "Romeo mənim qonşumdur", "Əhməd haradadır?", "Ulduz", "Qaynana" və s. filmlərdə bu ənənə davam etdirilmişdir. XX əsrin 60-70-ci illəri kinematografiyaya gənclərin böyük bir qrupunun gəlməsi ilə əlamətdar olmuşdur. Onların orta və yaşlı nəslə mənsub xadimlərlə əməkdaşlığı Azərbaycan kinosunun peşəkar səviyyəsinin yüksəlməsinə, milli özünəməxsusluq, ideya dərinliyi ilə fərqlənən filmlərin meydana gəlməsinə səbəb olmuşdur. Məsələn, "Bir cənub şəhərində" filminin mərkəzində yeniliklə köhnəliyin mübarizəsi, insanın köhnəliş adətlərin əsarətindən xilas olması prosesi durur. Bu dövrün filmlərində mənəvi-əlaqə

problemlər, müasir həyata müxtəlif baxışlar, insan xarakterlərinin təhlili, gənc nəslin formalaşması və s. mövzular başlıca yer tutur: "Uşaqlığın son gecəsi", "Gün keçdi", "Baş müsahibə", "Var olun, qızlar", "Həyat bizi sınayır", "Xoşbəxtlik qayğıları" və s. filmləri göstərmək olar. 70-ci illərin sonralarında və 80-ci illərdə Azərbaycan kinosunda mənəvi-əlaqə problemlərə diqqət daha da artmışdır. Ssenariçi R.İbrahimbəyovla rejissor R.Ocaqovun filmlərində mürəkkəb psixoloji vəziyyətlər, əsl insan ləyaqəti ilə əlaqədar müşahidələr, xudbinlik, sərtlik, mərhəmətsizliyə qarşı etiraz kimi mövzulara meyl güclüdür. 1970-ci ildən "Azərbaycanfilm" kinostudiyasında "Mozalan" satirik kinojurnalinin istehsalına başlanılmışdır. Kinojurnalda cəmiyyətin antipodları, gündəlik həyatda və təsərrüfatda rast gəlinən qüsur və nöqsanlar tənqid atəşinə tutulur. İkinci Dünya müharibəsində Azərbaycan cizgi filmləri çəkilməsinə yalnız təşəbbüs göstərilmişdir. 1966-cı ildə "Azərbaycanfilm"də rəssam və rejissor-multiplikator kursları açılmışdır. Həmin dövrdə "Azərbaycanfilm" kinostudiyası səsli, genişşekranlı, panoram və genişformatlı filmlərdə səsini stereofonik yazılışını təmin edən yeni kino avadanlığı ilə təchiz olunmuşdur.

Müasir həyatımızda Azərbaycan kino sənəti inkişaf dövrünü yaşayır. Son illərdə çəkilən filmlər sırasında Azərbaycanın Ümummilli Liderinin geniş, hərtərəfli fəaliyyətindən bəhs edən film N.Səfərovun ssenarisi əsasında operator O.Şixəliyevin çəkdiyi "Hamıya nümunə olan ömür yolu" filmidir. Bu əsərdə Heydər Əliyevin 1990-cı ildən sonrakı fəaliyyəti öz yığcam ekran ifadəsini tapmışdır.

Bununla yanaşı, ssenariçi və kinorejissor Vaqif Mustafayevin Heydər Əliyevin fəaliyyətindən bəhs edən silsilə filmləri diqqətə cəlb edir. Xüsusən, onun çəkdiyi "Həqiqət anı" filmi tamaşaçıların marağına səbəb olmuşdur. Bundan başqa, Vaqif Mustafayev Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyətinə həsr olunmuş 12 seriyalı "Heydər Əliyev" filminin 9-nu çəkib. Onlardan "Əsl məhəbbət haqqında" film böyük uğur qazanıb. Bu film Moskvada keçirilən 4-cü Avrasiya Teleforumunda əsas mükafata və xüsusi mükafata layiq görüldü. "Bir həsədin tarixi" filmi 2002-ci ildə Yekaterinburqda keçirilən sənədli filmlər festivalında əsas mükafatlardan birini, Moskvada keçirilən 5-ci Avrasiya Teleforumunda "Qran-Pri" mükafatına layiq görülüb. Bu filmlər müxtəlif ölkələrdə böyük uğurla nümayiş etdirilib.

Bakıda məşhur dünya neft şirkətləri ilə bağlanmış saziş Vaqif Mustafayevin "Əsrin sazişi" filmində öz əksini tapmışdır.

Azərbaycanın kino sənətini davam etdirən müasir rejissorlardan Hüseyn Mehdiyev, Cavanşir Mehdiyev, Yavər Rzayev, Nicat Feyzullayev, Ayaz Salayev, Eldar Quliyev, Rəsim Ocaqovun, Oqtay Mirqasımovun filmləri mövzu baxımından maraqlıdırlar.

Azərbaycan kino sənətinə dövlət tərəfindən böyük diqqət və qayğı göstərilir. Kinonun inkişafı ilə bağlı aparılan islahatlar nəticəsini verməkdədir. Milli kino sənətimizə dövlət qayğısı olaraq hər il dövlət hesabına yeni filmlərin istehsalına başlanılır. Həmin filmlər festivallarda uğurla nümayiş olunaraq mükafatlar qazanır.

Bu il 117-ci ildönümünü qeyd etdiyimiz Azərbaycan kino sənəti ötən müddətdə əlamətdar hadisələrlə zəngin özünəməxsus inkişaf yolu keçmiş və xalqımızın mədəni-mənəvi həyatında mühüm rol oynamışdır.

ZÜMRÜD

Ermənilərə sıcaq münasibət bəsləyən Xədicə İsmayıl

Bu dəfə də o, "səviyyəsi"ni məhkəmə prosesində nümayiş etdirdi

Bir neçə gündür ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində qeyri-kommersiya təşkilatı olan "Azadlıq" radiosunun Bakı bürosunun əməkdaşı Xədicə İsmayıl, "Sülh və Demokratiya İnstitutu"nun həbsdə olan direktoru Leyla Yunusun və onun həyat yoldaşı Arif Yunusun barələrində cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi keçirilir. Ermənistanın xüsusi xidmət orqanları ilə əməkdaşlığı sübuta yetirilərkən həbs edilən bu xəyanətkarlar barədə uzun-uzadı danışımağa ehtiyac yoxdur. Sadəcə onu qeyd etmək lazımdır ki...

Xədicə İsmayıl kimdir...

Bu məqamda Xədicə İsmayılın kimliyi haqda sizləri məlumatlandırmaq istədik: O, "Azadlıq" Radiosuna gəlməzdən öncə bir neçə il jurnalistikada çalışıb. Lakin bir müddətdən sonra jurnalist və vətəndaş kimi birdən-birə mövqeyini tam şəkildə dəyişərək əcnəbi mətbu orqanlara - "Eurasiaet.org", "Washington Times", "BBC", "Deutsche Welle", "Exo", "Caspian Bu-

siness News", "Voice of America" ("Amerikanın Səsi") üz tutub. Daim həqiqətdən və vətənpərvərlikdən dem vuran X.İsmayılın həyat və fəaliyyətində erməni izinin olması, onun ermənilərlə dərin köklərlə bağlılığı da artıq çoxlarına sirr deyil. Belə ki, hələ bir neçə il öncə onun nənəsinin milliyətcə erməni olmasına dair müxtəlif mətbuat orqanlarında yazılar dərc olunmuşdu. Yəqin elə bu səbəbdəndir ki, X.İsmayıl "Eurovision" yarışmasında erməni müğənniyə səs göndərmişdi. Düzdür, həmin vaxt AXCP sədri Əli Kərimlinin sağ əli bunu inkar etməyə çalışsa da, nədənsə çoxları onun dediklərinə bir o qədər də inanmadı...

Əslində, X.İsmayılın hələ bir neçə il öncə "Azadlıq" Radiosunun Bakı bürosunun rəhbəri vəzifəsindən istefa verməsi də bir sıra mətləblərdən xəbər verir. Belə ki, o, istefasını yaradıcılığa daha çox önəm verməsilə əlaqələndirsə də, məsələnin kökündə yenə də AXCP və onun sədri Ə.Kərimilə bağlı məqamlar dayanır. Yeni əslində onun istefasına səbəb "Azadlıq" radiosunun Bakı bürosunun fəaliyyətinin ictimaiyyət tərəfindən ciddi tənqid edilməsi, eləcə də X.İsmayılın radionun internet sahifəsini AXCP sədri Ə.Kərimlinin təbliğat rüporuna çevirməsi olub. Məhz bu fakt onu kəskin tənqidlərlə üz-üzə qoyub.

Xədicə İsmayılın yaşamaq şüarı - "Kef çəkmək üçün əyyaşlıq etməliyəm"

"Azadlıq" Radiosunun Bakı bürosunun əməkdaşları bildirirlər ki, X.İsmayıl həddindən artıq əyyaş idi. "Kef çəkmək üçün əyyaşlıq etməliyəm" - bu X.İsmayılın yaşamaq şüarı idi. Axşam saat 7-də iş qurtarmamış X.İsmayılın dostları kütləvi şəkildə "Azadlıq" Radiosunun "Caspian Plaza"nın 2-ci mərtəbəsində yerləşən böyük ofisinə toplaşır və səhərə kimi orada qalırdılar. Səhər işçilər ofisə daxil olarkən mətbəxdə çoxlu sayda spirtli içki butulkaları, açılmış konservlər, pivələr görürdülər. Ofisdən səhərlər elə dözülməz iy gəlirdi ki, hətta planlaşdırma vaxtı pəncərələr bir neçə saat açıq saxlanılırdı. "Caspian Plaza"nın əməkdaşları gecə saatlarında başlayan bu eys-işrətlə bağlı dəfələrlə ofisin administrasiyasına öz etirazlarını bildirmişdilər. Deyilənə görə, hətta bir dəfə "Caspian Plaza"nın mühafizə xidmətinin əməkdaşları "Azadlıq" Radiosunun pəncərəsindən bayıra qusan və aşağı yıxılmaq təhlükəsi ilə üzleşmiş içkili bir qadını çətinliklə aşağı sala biliblər. Xədicə şəhərin bahalı barlarının və

klublarının daimi sakinlərindən olub.

Bütün bunlar X.İsmayıl haqqında deyilənlərin yalnız bir qisimidir. Etika naminə daha çirkin məlumatları qəzetimizin səhifəsinə çıxarmaq istəmədik. Lakin elə yazılanlar da kifayətdir ki, "Azadlıq" Radiosunun Bakı bürosunun əməkdaşı X.İsmayılın əsl simasını görmək mümkün olsun. Çox maraqlıdır, özünü azərbaycanlı adlandıran şəxslər keçirilən məhkəmə zamanı bütün bunlardan sonra nə deyib X.İsmayılın "jurnalist etalonu", "mənəvi dəyərlərin müdafiəçisi", "haqq-ədələt qarçısı" kimi müdafiə edəcəklər?!
Doğrudur, bəziləri ifadə azadlığını, Avropa standartlarını və daha nələrə əsas götürərək hakimiyyətə, tanınmış ziyalılara, vətəndaşlara atdıqları çirkəbə bəraət qazandırdıqları kimi, biz də bir media orqanı olaraq bu çirkəb atanlar haqqında cəmiyyəti düzgün məlumatlandırmaq istəyirik. Cəmiyyətin Leyla və Arif Yunus, X.İsmayıl, Q.Zahid, A.Əhməd, Güləhmədovlu və... kimiləri haqqında həqiqətləri bilməyə haqları var. Və qoy Xədicə və onu müdafiə edənlər indi də cəmiyyətin belə bir hüququnun olmadığını sübut etsinlər.

Ü.ƏSGƏROV

Qabil Hüseyinli: "Gec-tez ABŞ Şimali Koreyanı devirəcək"

"Ümumiyyətlə, ABŞ Şimali Koreyanın gücünü yaxşı bilir. Məhz buna görə də Ş.Koreyanın Amerikanı təhdid edəcək elə bir gücü, nüfuzu yoxdur". Bunu SİA-ya politoloq Qabil Hüseyinli deyib. Politoloqun sözlərinə görə, buna baxmayaraq Amerika Ş.Koreyaya qarşı sanksiyalar tətbiq edib və Cənubi Koreyanı ona qarşı hazırlayır: "Hətta ətrafında olan dənizdən möhkəm sipər əmələ gətirib və raketdən müdafiə sistemləri qurub və s. Əgər ABŞ açılıq müharibəyə başlasa bu, təcavüz kimi dəyərləndirilə bilər. Lakin gec-tez Amerika Ş.Koreyanı devirəcək.

Qeyd edək ki, Şimali Koreya lideri Kim Çen İn ABŞ və Cənubi Koreyaya qarşı müharibəyə hazırlaşdığını elan edib. Kim Çen İn növbəti dəfə ölkənin hərbi-hava qüvvələrinin təlimlərində iştirak edib, yoxlamalar aparıb və bu təlimlərin ABŞ və Cənubi Koreyaya qarşı hərbi hazırlığın

bir hissəsi olduğunu bildirib. Şəxsi təyyarəsi ilə Vonsandakı aviabazaya gələn Kim Çen İn bildirib ki, bu təlimlər müharibəyə yönəlik radikal dəyişiklik olacaq, eyni zamanda amerikalı imperialistlər və cənubi koreyalı marionetkalarla hesablaşmaq məqsədi daşıyacaq.

Avqust ayının istilərinə hazır olun

Azərbaycanda avqust ayında havanın orta aylıq temperaturunun iqlim normasına yaxın, bəzi yerlərdə isə bir qədər yüksək olacağı gözlənilir. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən SİA-ya verilən məlumata görə, aylıq yağıntının miqdarının iqlim normasına yaxın, bəzi yerlərdə isə bir qədər çox olacağı ehtimalı var. Bakıda və Abşeron yarımadasında orta aylıq temperaturun 25-27 dərəcə isti (gecələr 22-27, gündüzlər 30-35 dərəcə isti, ayın birinci yarısının bəzi günlərində 38-41 dərəcəyədək yüksələcək) olacağı gözlənilir ki, bu da iqlim normasına yaxın və 1 dərəcə yüksəkdir. Aylıq yağıntının miqdarının iqlim normasına yaxın (norma 6-8 mm) olacağı gözlənilir.

Naxçıvan Muxtar Respublikasında orta aylıq temperaturun 25-28 dərəcə isti (gecələr 19-24, gündüzlər 31-36 dərəcə isti, ayın birinci yarısının bəzi günlərində 38-43 dərəcəyədək yüksələcək) olacağı gözlənilir ki, bu da iqlim normasına yaxındır. Aylıq yağıntının miqdarının

nın iqlim normasına yaxın (norma 6-10 mm) olacağı gözlənilir.

Yuxarı Qarabağ: Xankəndi, Şuşa, Xocalı, Xocavənd, Qubadlı, Zəngilan, Laçın, Kəlbəcər, Daşkəsən və Gədəbəy rayonlarında orta aylıq temperaturun 17-22 dərəcə isti (gecələr 17-22, gündüzlər 22-27 dərəcə isti, ayın birinci on günlüyünün bəzi günlərində 32-35 dərəcəyədək yüksələcək) olacağı gözlənilir ki, bu da iqlim normasına yaxındır. Aylıq yağıntının miqdarının iqlim normasına yaxın, bəzi yerlərdə isə normadan bir qədər çox (norma 32-55 mm) olacağı gözlənilir.

Qazax, Gəncə, Goranboy, Tər-Tər, Ağdam, Füzuli, Cəbrayıl rayonlarında orta aylıq temperaturun 24-26 dərəcə isti (gecələr 20-25, gündüzlər 29-34 dərəcə isti, ayın birinci yarısının bəzi günlərində 36-40 dərəcəyədək yüksələcək) olacağı gözlənilir ki, bu da iqlim normasına yaxın və 1 dərəcə yüksəkdir. Aylıq yağıntının miqdarının iqlim normasına yaxın (norma 15-27 mm) olacağı gözlənilir.

Balakən, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ, İsmayılı, Ağsu, Şamaxı, Xızı, Siyəzən, Şabran, Quba, Qusar, Xaçmaz rayonlarında orta aylıq temperaturun 22-25 dərəcə isti (gecələr 17-22, gündüzlər 26-31 dərəcə isti, ayın birinci yarısının bəzi günlərində 35-40 dərəcəyədək yüksələcək) olacağı gözlənilir ki, bu da iqlim normasına yaxındır. Aylıq yağıntının

miqdarının iqlim normasına yaxın, bəzi yerlərdə isə bir qədər çox (norma 13-116 mm) olacağı gözlənilir.

Mərkəzi-Aran: Mingəçevir, Yevlax, Göyçay, Ağdaş, Kürdəmir, İmişli, Ağcabədi, Beyləqan, Sabirabad, Biləsuvar, Saatlı, Şirvan, Hacıqabul, Salyan, Neftçala rayonlarında orta aylıq temperaturun 25-28 dərəcə isti (gecələr 21-26, gündüzlər 30-35 dərəcə isti, ayın birinci yarısının bəzi günlərində 38-43 dərəcəyədək yüksələcək) olacağı gözlənilir ki, bu da iqlim normasına yaxındır. Aylıq yağıntının miqdarının iqlim normasına yaxın (norma 6-22 mm) olacağı gözlənilir. Masallı, Yardımlı, Lerik, Lənkəran, Astara rayonlarında orta aylıq temperaturun 23-26 dərəcə isti (gecələr 20-25, gündüzlər 28-33 dərəcə isti, ayın birinci yarısının bəzi günlərində 35-38 dərəcəyədək yüksələcək) olacağı gözlənilir ki, bu da iqlim normasına yaxındır. Aylıq yağıntının miqdarının iqlim normasına yaxın, bəzi yerlərdə isə normadan bir qədər çox (norma 13-83 mm) olacağı gözlənilir.

1 avqust 2015-ci il

Leyla Yunus - Vətən xaini, casus, maliyyə saxtakarı

Həbs edilən "hüquq müdafiəçisi"nin cinayətləri ilə bağlı bank maxinasiyalarının üstü açıldı

Ermənistanın xüsusi xidmət orqanları ilə əməkdaşlığı sübuta yetirilərək həbs edilən Sülh və Demokratiya İnstitutunun direktoru Leyla Yunus və əri Arif Yunus barədə uzun-uzadı danışmağa ehtiyac yoxdur. Azərbaycan xalqına yuxarıdan aşağı baxdığını, bu dildə yalnız söyüş söydüyünü, şərəfini, ləyaqətini satan, ermənilərlə iş birliyini gizlətməyən Leyla bu gün ittiham olunan vətənə xəyanət statusunu çoxdan etiraf edib. İndi isə etdiyi xəyanətlərinin cəzasını çəkməlidir.

dəymişdir. "Unibank" ASC-nin və "Unibank" ASC-nin sənaye-texnika filialının əməkdaşları Şıxəliyev Ələddin Yavər oğlu, Babayeva Mehriban Yusif qızı, Abdullayev Müstəqim Seyfulla oğlu, Əli-zadə Nigar Xaqani qızı və Qəribova Nigar Fizuli qızı bildiriblər ki, Leyla Yunus 2009-2012-ci illər ərzində "Azərbaycan Qadınları Ön Qafqazda Sülh və Demokratiya Uğrunda" qeyri-hökumət təşkilatının "Unibank" ASC-də yerləşən dollar hesablarından cəmi 88.910 ABŞ dolları məbləğində pul vəsaitinin 88.468 ABŞ dolları məbləğində hissəsini hüquq verən rəsmi sənədləri saxtalaşdırmaqla əldə etdiyi kassa-çek vərəqlərindən istifadə etməklə nağdlaşdırıb çıxararaq, həmin pulun cəmi 71.000 ABŞ dollarını özünün qeyd olunan bankda yerləşən əmanət hesablarına mədaxil edib üzərinə toplanmış faizlərlə 24 aprel 2014-cü il tarixdə ümumilikdə 78.130,42 ABŞ dolları məbləğində nağd pul vəsaitini müvafiq bank sənədləşməsi ilə çıxarıb əri Yunusov Arif Seyfulla oğlu ilə həmin gün sonuncunun "Unibank" ASC-dəki şəxsi hesabına mədaxil edib, dərhal Çexiya Respublikasının Praqa şəhərində yerləşən "Sberbank CZ" kommersiya bankındakı Arif Yunusovun şəxsi bank hesabına köçürüb dələduzluq yolu ilə ələ keçirmişlər.

Həmçinin, "Sülh və Demokratiya İnstitutu" adlı qurumla Şahnazaryan David Qurgenoviç, Baqdasaryan Laura Seyranovna və digərləri ilə birlikdə Ermənistanın "Region" Tədqiqatlar Mərkəzi və digər qeyri-hökumət təşkilatları arasında "xalq diplomatı" üzrə birgə layihələrin həyata keçirilməsi adı altında beynəlxalq donor təşkilatlardan aldığı qrant vəsaitləri, eləcə də Karen Ohancanyan tərəfindən Böyük Britaniyadakı bankdan 2002-ci ildə, Ermənistanda fəaliyyət göstərən "Jurnalist Araşdırmaları" qeyri-hökumət təşkilatı tərəfindən isə Yerevan şəhərindəki bankdan 2004-cü ilin iyulundan 2005-ci ilin mayınadək olan müddətdə rəhbərlik etdiyi qurumun şöbə müdiri olan, əri Arif Yunusun Azərbaycanda fəaliyyət göstərən kommersiya banklarındakı hesablarına köçürülmüş külli miqdarda pul vəsaitləri ələ keçirmişdir.

Beləliklə, L.Yunusun xəyanətlərinin hər biri özlüyündə cinayət xarakterlidir və illərin təcrübəsi onu göstərir ki, erməni təkəkkürlü L.Yunus yalnız onunla eyni mövqeyi paylaşanlar üçün önəmlidir. Lakin əsas odur ki, həmişə xalqımıza qarşı nifrət və hərəqlə baxan L.Yunus artıq müqəddəs ana dilimizdə yazılmış Azərbaycanın müqəddəs qanunları qarşısında cavab verməyə məcburdur. Bu dildə yazılmış Cinayət Məcəlləsinin maddələrinə əsasən sübuta yetiriləcək günahları və xəyanətləri üzrə ittiham olunaraq cəzasını çəkəcək.

Rəfiqə HÜSEYNOVA

Müxalifətdən imtina olunur

Xarici qüvvələrin bəziləri Müsavat və "Milli Şura" ilə əlaqələrini kəsdiklərini bəyan ediblər

Bu gün siyasi arenada baş verən reallıq ondan ibarətdir ki, müxalifətin dağıdıcı qanadı xarici maraqlı qüvvələrdən maliyyə yardımı alırlar. Yəni Azərbaycanda müəyyən təxribatlar törətmələri müqabilində xarici fondlardan maliyyə vəsaitləri alırlar. "Yurddaş" partiyasının sədri Mais Səfərli "Səs" qəzetinə açıqlamasında bildirdi ki, müxalif partiyalar təsir altında saxladıkları qeyri-hökumət təşkilatları vasitəsi ilə xaricdən böyük həcmli pullar alırlar: "Demək olar ki, müxalifətin xalq tərəfindən heç bir siyasi dəstəyi yoxdur.

Bu baxımdan, müxalifət partiyaları ümidlərini ən azı maddi və mənəvi dəstək əldə etmək üçün xarici qüvvələrə bağlayırlar. Bu isə, qanunvericiliyin tələblərinin pozulması deməkdir". Partiya sədrinin sözlərinə görə, hazırkı mərhələdə müxalifət cəmiyyət tərəfindən qeyd olunan topluma çevrilibdir: "Belə olan halda da xalq tərəfindən etibar olmayan siyasi bir təşkilatın hər hansı bir nailiyyətə çatması mümkün deyil. Onlar yalnız xarici maraqlı qüvvələrə arxalanırlar ki, bu da radikallara ictimai qınaq gətirir. Son vaxtlar baş verən müxalifətdaxili proseslər partiyaların tamamilə məhv olmaq əvəzinə olduğunu deməyə verir". M.Səfərli onu da bildirdi ki, hər hansı bir siyasi partiyanın kənar qüvvələrlə əlaqəsinin olması siyasi prinsiplərə və qanunlara ziddir: "Ölkədə fəaliyyət göstərən istənilən siyasi partiyanın xaricdən hər hansı bir asılılığı olmamalıdır. Əgər bu asılılıq həmin siyasi partiyalarda varsa, artıq həmin siyasi partiyalar Azərbaycan cəmiyyətinə xeyir verə bilməz. Çünki öz siyasi məqsədlərinin həyata keçməsi üçün müxaliflər özlərini xaricdən olan qüvvələrin qabağında alçaldırırlar. Bu da utançverici hərəketdir. Amma buna baxmayaraq, onlar yenə də öz çirkin əməllərindən əl çəkmirlər. Ölkədə fəaliyyət göstərən hər hansı bir partiyanın xaricdən maliyyələşməsi "Siyasi partiyalar haqqında qanun"un tələblərinə ziddir. Vəsaiti əldə etmək üçün həmin liderlər çoxlu sayda QHT-lər yaradırlar. Bu QHT-lər də xaricdən maliyyələşir. Sadəcə olaraq, bunun adı partiya yox, QHT olur. Yeni həmin partiyalar QHT-lərin vasitəsi ilə xaricdən maliyyələşirlər. QHT-lərin icazəsi var ki, xarici fondlar tərəfindən maliyyələşsin. Əsində isə, hər kəs çox gözəl bilir ki, bu QHT-ləri də sözügedən partiyalar yaradıb. Bir sözlə, onlara pul və qrant ayıran da yaxşı bilir ki, ayrılan bu pul vəsaiti QHT-lərə yox, bu QHT-lərin arxasında duran partiyalara verilir. Sözsüz ki, bu fürsətlərdən də həmin partiyalar çox yaxşı şəkildə istifadə edirlər".

GÜLYANƏ

Bəlli olduğu kimi, ötən il iyulun 30-da "Sülh və Demokratiya İnstitutu"nun rəhbəri, L.Yunus həbs edilib.

Milli mənsubiyətini bildiren pasportunda "azərbaycanlı" yazılısa da, erməni gəlini olan L.Yunus təcridatda daşnak ruhunda köklənib. "Mən azərbaycanlı deyiləm" sözlərini bəyan edən L.Yunusun ölkəmizə münasibəti təcridatda daşnak ermənicidir. Azərbaycana qarşı radikal mövqeyi ilə seçilən L.Yunus ilə əməkdaşlıq edən Ermənistandakı "İrs" partiyasının sədri Raffi Ovanesyan kimi başqalarının da "düşüncələri" eynilik təşkil edir. Böyük Britaniyanın Azərbaycan və Ermənistandakı səfirliklərinin dəstəyi ilə yaradılan birgə saytda Raffi kimi L.Yunus da işğal altındakı Azərbaycan ərazilərini "Dağlıq Qarabağ Respublikası" kimi təqdim edir. Almaniyalı "həmkarı" K. Ştrasserlə əlbir olaraq Azərbaycanda "siyasi məhbus" axtaran L.Yunusun layiq görüldüyü təltiflər də casusluğuna, xəyanətlərinə verilən müqafətdir.

Leyla Yunusdan növbəti tərbibəsizlik

Vətən xaini L.Yunusun tərbibəsizliyini çox görmüşük və iyulun 28-də Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə də bir daha şahid olduq. L.Yunus və onun həyat yoldaşı Arif Yunus ilk əvvəldən məhkəmə prosesinin gedişini pozmağa çalışdı. Prosesə sədrlik edən hakim Əfqan Hacıyev təqsirləndirilən şəxsi məhkəməyə hörmətsizlik etməməyə çağırıb. Daha sonra L.Yunus Vəkillər Kollegiyasının üzvü Şöhlət Allahmanovun prosesdə nümayəndə kimi iştirak etməsinə etiraz edib. O bildirib ki, Şöhlət Allahmanov zərərcəkmiş Rəna Səfərlıyevanın nümayəndəsidir.

Ş.Allahmanov bildirib ki, təqsirləndirilən şəxsin ittihamları əsassızdır: "Mən Elman Bayraqdarın iddiası ilə bağlı Xədicə İsmayılın işinə baxan Binəqədi Rayon Məhkəməsinə işti-

rak etmişəm. Həmin iddia ərizəsini mən yazmışam. Məhkəmə Xədicə İsmayılı 2500 manat cərimələyib. Leyla Yunusun etirazının qəbul edilməməsinə xahiş edirəm".

Bu zaman L.Yunus vəkili ünvanına təhqiredici ifadələr işlədib. Ş.Allahmanov hakimlərin L.Yunusu intizamə dəvət etmələrini istəyib. Hakimlər L.Yunusa şifahi xəbərdarlıq edəndən sonra etiraza münasibət bildirmək üçün sözü dövlət ittihamçısı Fərid Nağıyevə veriblər. Lakin L.Yunus səs-küy salaraq dövlət ittihamçısının çıxışına mane olmağa çalışıb. Hakimlər L.Yunusa protokol qaydasında xəbərdarlıq edəndən sonra qərar qəbul etmək üçün müşavirə otağına yollanıblar. Bir saatlıq müşavirədən sonra zala gələn hakim heyəti etirazın rədd edilməsi barədə qərarı elan edib. Həmçinin, qərar oxunan zaman L.Yunus ayağa durmayıb. Buna görə hakim növbəti dəfə protokol qaydasında L.Yunusa xəbərdarlıq edib.

Bank maxinasiyaları sübut olunur

Məhkəmə zamanı "Azərbaycan Qadınları Ön Qafqazda Sülh və Demokratiya Uğrunda" qeyri-hökumət təşkilatının və "Şəffaflıq Azərbaycan" Korrupsiyaya qarşı mübarizə ictimai birliyinin sədri Səfərlıyeva Rəna Teymur qızı ifadə verərək, L.Yunusu ifşa edən fikirlər səsləndirdi. Bildirdi ki, 2005-ci ilin sonlarından "Azərbaycan Qadınları Ön Qafqazda Sülh və Demokratiya Uğrunda" qeyri-hökumət təşkilatı ilə əlaqəsini kəsdiyini, bütün səlahiyyətlərini, təşkilatın möhür və blankını, təşkilat tərəfindən hər hansı donor təşkilatla qrant müqaviləsinin bağlanması, təşkilatın hesablarına pulların köçürülməsindən məlumatının olmadığını, bütün bu işlərin L.Yunus tərəfindən aparıldığını bildirib. Bu səbəbdən, "Azərbaycan Qadınları Ön Qafqazda Sülh və Demokratiya Uğrunda" qeyri-hökumət təşkilatına maddi ziyan da

1991-ci il oktyabrın 18-də "Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyi haqqında" Konstitusiyaya Aktı qəbul edildikdən sonra Azərbaycan Respublikası hüquqi dövlət və vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu prosesinə qədəm qoydu. Vahid partiyalı, vahid ideologiyalı, cəmiyyətin bütün sahələrində nəzarət edən totalitar rejimin hökmranlığına son qoyuldu.

Azərbaycan hüquqi dövlət və vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu dövrünü yaşayır. Siyasi sahədə müsbət dəyişikliklərə aşağıdakıları aid edə bilərik: siyasi partiyaların və ictimai-siyasi təşkilatların yaranması; siyasi plüralizm; demokratik hüquq və azadlıqların təsdiqi; dövlət idarəçiliyi sisteminin struktur dəyişmələri (məsələn, prezident institutunun qəbulu, əvvəllər mövcud olan xalq deputatları sovetlərinin icra komitələri əvəzinə icra hakimiyyətlərinin yaradılması, Konstitusiyaya Məhkəməsinin təşkili, yerli özünüidare sistemi kimi fəaliyyət göstərən bələdiyyələrin yaranması, nazirliklərin sayının azalması və onların fəaliyyətlərinin təkmilləşməsi). İqtisadi sahədə aşağıdakıları qeyd etmək olar: iqtisadiyyatın idarə olunmasında komanda - inzibati sistemin aradan qaldırılması; 1996-cı ildə başlayan və hələ də davam edən özəlləşdirmə (onun nəticəsində on minlərlə müxtəlif ölçülü müəssisələrin özəlləşdirilməsi həyata keçirildi), hansı ki, mülkiyyətin müxtəlif formaları üçün bərabər şəraitin və həmçinin, mənzil fondunun və torpaq sahələrinin faktiki özəlləşdirilməsi, mal qıtlığının ləğvi və xidmət sferasının genişləndirilməsi ilə müşayiət olundu.

Mənəvi sahədə vətənpərvər, müasir, yeni şəxsiyyətin formalaşması, milli-mənəvi dəyərlərə qayı-

azlıqların hüquq və maraqlarına hörmət atmosferi yaratmaq qabiliyyəti və cəhdi nə qısa müddət ərzində, nə də avtoritar metodlarla yaranmış. Hakim dairələrin ölkəni Qərbi Avropa liberal-konservativ demokratiyasının modelinə çevirməsi cəhdi ilə əlaqədar postsovet ölkələrində demokratiyanın taleyinin təhlükədə olması təlqin edilir. Qərb ölkələrində demokratiyanın liberal-konservativ demokratiyası modelinə çevrilməsi anlayışı ictimai şüura daxil edilib və siyasi konfliktlər yaratmış.

Bəzi tədqiqatçıların fikrincə, Qərb ənənələrini kor-koranə əxz etməkdən çəkinmək lazımdır, bütün Qərb təcrübəsini mütləq tənqidi süzgəcindən keçirmək lazımdır, öz mədəniyyətimiz haqqında düşünmək lazımdır, daxili bazarı inkişaf etdirmək lazımdır. Qeyd edək ki, Azərbaycanda da spesifik Azərbaycan demokratiyası haqqında düşüncələr az deyildir. Bəs görəsən, Azərbaycanda demokratiyanın hansı forması mümkündür? Söhbət sosial-iqtisadi, siyasi və mədəni amillərlə şərtlənmiş xalq hakimiyyətinin sosial-tarixi spesifikliyindən gedir. Bu, qabaqcıl ölkələrin və Azərbaycanın özünün nailiyyətlərini özündə sintez edən müasir demokratiyanın real imkanları haqqında məsələdir.

Azərbaycanda hüquqi dövlət quruculuğunun təxmini üç mərhə-

azad mətbuatın qanunvericilik bazası formalaşdırılır. Azərbaycan insan hüquqlarının müdafiəsi sahəsində beynəlxalq konvensiyalara qoşulur, milli qanunvericilik təkmilləşdirilir, yerli özünüidarənin hüquqi əsasları yaradılır, ilk bələdiyyə seçkiləri keçirilir.

Üçüncü, Azərbaycanın Avropa Şurasına daxil olması ilə başlanıb və hazırda davam edir. Bu mərhələ Azərbaycanın dövlət-hüquq sisteminin, qanunvericilik və inzibati təcrübəsinin tədricən Avropa standartlarına uyğunlaşdırılması ilə səciyyələnir. Bu dövrdə insan hüquqları və azadlıqlarının təmini, azad və ədalətli seçkilərin keçirilməsi demokratik dəyərlər kimi ön plana çəkilir, ombudsman, ictimai televiziya kimi yeni institutlar fəaliyyətə başlayır, qanunvericilik sisteminə ciddi dəyişikliklər aedilir.

Akademik R.Mehdiyev "1991-ci ili transformasiyanın üçüncü mərhələsi kimi səciyyələndirərək, 1992-1993-cü illərdə dövlətçiliyin səmərəli inkişafı və cəmiyyətin modernləşməsi imkanının tamamilə aradan qalxdığını" qeyd edir. Müəllif çox düzgün olaraq 1993-cü ildə Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə gəlməsi ilə səciyyələnən transformasiyanın dördüncü mərhələsində əsl demokratik dəyişikliklər mərhələsinin və hüquqi dövlətin formalaşmasının başlanğıc mərhələsinin başladığını göstərir:

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə "İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

Azərbaycanda insan hüquq və azadlığının müdafiəsi

diş, vətəndaş cəmiyyəti etikasının yaranması və inkişaf etməsi və s. Müasir Azərbaycan cəmiyyətində formalaşan plüralist tipli şüur, əxlaqi dəyərlər və davranışın inkişafına mane olan stereotipləri, mənəvi-əxlaqi yönümlərdəki və davranışlarda qeyri-düzümlüyü, qarşıdurma və kompleksləri aradan qaldırır, şəxsiyyətin azadlıq dərəcəsini artırır, onun reallaşmasına imkan yaradır.

Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyətinin formalaşması prosesi ictimai rəyin təkmilləşdirilməsi fonunda davam edir. Respublikada Qərb yönümlü və milli-mənəvi, əxlaqi-etik dəyərlər fərdiyyəçilik və kollektiv sağlam həmrəylik şəraitində formalaşma bilər. Açıq cəmiyyətə doğru inkişafda vətəndaşların siyasi-mənəvi mədəniyyəti, qayda-qanuna riayət verdiyi və son nəticədə onun həyat keyfiyyəti hüquqi dövlətdən və vətəndaş cəmiyyəti qarşısında bir sıra sosial-mədəni problemlərin həllini tələb edir.

Demokratiyanın qələbəsi üçün, əlbəttə, demokratik ənənələr, dialoq, kompromis, tərəfdaşlıq mədəniyyəti, hakimiyyətin cəmiyyətdə

ləsini fərləndirmək aolar:

- Birinci, dövlət müstəqilliyini əldə etdikdən sonra yeni konstitusiyanın qəbuluna qədərki dövrü əhatə edir və hakimiyyət çevrilişləri, sosialist dövlət mexanizminin və hüquq sisteminin kosmetik dəyişikliklərlə yeni şəraitə uyğunlaşdırılması cəhdləri ilə səciyyələnir. Bu dövrdə, həmçinin, bir sıra yeni siyasi-hüquqi dəyərlər, prinsiplər, institutlar və mexanizmlər dövlət-hüquq sistemində daxil olmağa başlayır. Lakin bu yeni institutların ekseriyyəti təcrübədə tətbiq edilmədi; yalnız siyasi partiyaların və qeyri-hökumət təşkilatlarının və azad mətbuatın hüquqi əsasları yaradıldı və onlar fəaliyyətə başladılar.

- İkinci, yeni Konstitusiyanın qəbulundan sonra Azərbaycanın Avropa Şurasına daxil olmasına qədərki dövrü əhatə edir. Bu dövr dövlət mexanizminin liberal-demokratik dəyərlərə uyğun yenidən təşkili əsaslarının formalaşması ilə səciyyələnir. Bir sıra yeni dəyərlər və institutların, o cümlədən, hakimiyyət bölgüsü prinsipinin və parlamentarizmin tətbiqinə başlanır, konstitusiyaya nəzarəti orqanı,

"Yeni demokratik dövlətin əsas prinsiplərinin, vətəndaş cəmiyyəti ünsürlərinin, yeni iqtisadi sistemə, yeni xarici siyasətə istiqamətlənmiş dünyəvi-hüquqi dövlətin prioritetlərinin təşəkkülünün, yeni demokratik təşkilatların qurulması, yeni siyasi birliklərin yaradılması, siyasi plüralizmin inkişafı və milli ideologiyanın əsas ünsürlərinin formalaşması prosesinin ağılaşmaz dərəcədə mürəkkəb şəraitdə getməsinə baxmayaraq, Azərbaycan dövlətçiliyinin milli identifikasiyasının başlıca ehkamları məhz həmin dövrdə formalaşmışdır".

Azərbaycan ikinci dəfə müstəqillik qazandıqdan sonra hüquqi dövlətin formalaşması prosesi yenidən vüsət aldı. Dövlətin müstəqilliyi, demokratiyanın inkişafı, siyasi plüralizm, siyasətdə və iqtisadiyyatda sərbəstlik, hürriyyətə, insan azadlığına, insan haqlarının qorunmasına önəm verildi. Azərbaycanda hüquqi dövlət quruculuğunun əsas təməl prinsipləri müəyyən edildi. Bu, "tarixi varisiyin qorunması; demokratiyanın inkişafı; siyasi plüralizm; qanunçuluq; iqtisadiyyatda sərbəstlik (mülkiyyətin

müxtəlif formalarına əsaslanan bazar iqtisadiyyatının inkişafı); azadlıq; insan hüquq və azadlıqlarının qorunması və s. idi".

Z.Əsgərov birinci dövrü siyasi romantizm dövrü adlandırır və bu dövrdə dövlət quruculuğu sahəsində heç bir iş görülmədiyini diqqətə çatdıraraq, yazır ki, zərurətin yaranacağına baxmayaraq, islahatlar keçirilmədi, həyatı reallıqdan uzaq, həyata keçməsi mümkün olmayan siyasi məqsədlər və ideyalar zorla xalqa təlqin edildi. Z.Əsgərov AXC hakimiyyətinin qısa ömürlü olmasının səbəblərini isə belə açıqlayır: "Birincisi, yeni ictimai-siyasi quruluş köklü siyasi-iqtisadi və inzibati islahatların aparılmasını tələb edirdi. İkincisi, dövlət hakimiyyət orqanlarında qərar tutan AXC kadrlarının inzibati-idarəçilik təcrübələrinin olmaması dövlətin qarşısında duran strateji vəzifələrin yerinə yetirilməsi işini çətinləşdirirdi. Üçüncü, xalqın etibarını qazanan və onun iradəsini milli maraqlar və məqsədlər ətrafında səfərbər etməyə qadir olan ümummilli liderin olmaması".

Tədqiqatçı R.Quliyevin fikrincə, demokratiya və kollektivlik

idarəçiliyə əsaslanan, ardıcıl siyasəti sayəsində müstəqillik dövründə Azərbaycan dövlətsizləşmə dövründən hüquqi dövlət quruculuğu prosesinə qədəm qoydu.

- Hüquqi dövlət, müstəqillik, dövlət suverenliyi və milli suverenliklə vəhdətdə həyata keçməyə başladı.

- İlk milli müstəqil Konstitusiyayı qəbul etdi və ölkədə qanunçuluq gerçəkləşdi.

- İctimai-siyasi, sosial-iqtisadi, mədəni məhkəmə hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyəti, cinayət-prosessual, vergi, gömrük, mülki məcəllə, əmək, ailə məcəllələri qəbul edildi ki, bu qanunlar və normativ-hüquqi aktlar icra edərək, onlara əməl edildi, onların icrasına nəzarət həyata keçirildi.

- Hüquqi dövlətin siyasi-iqtisadi və mənəvi əsasları gerçəkləşdi: qanunların aliliyi, vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının reallığı dövlətin və şəxsin qarşılıqlı cavabdehliyi, hakimiyyətin qanunverici, icraedici və məhkəmə hakimiyyətinə bölünməsi, qanunların yerinə yetirilməsinə səmərəli nəzarətin mövcudluğu prinsipləri (məhkəmə, prokuror nəzarəti, arbitraj) həyata keçdi.

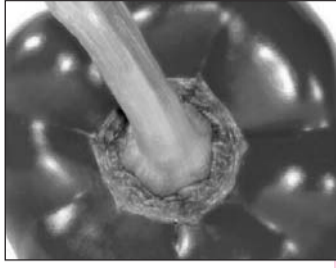
- Siyasi sabitlik yarandı, çoxpartiyalılıq, plüralizm, azadlıq, milli ideologiya formalaşdı və inkişaf etdi.

Beləliklə, Azərbaycan Respublikası hüquqi dövlət və vətəndaş cəmiyyəti quruculuğunda yeni mərhələyə qədəm qoymuşdur.

Vahid Ömərov,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru

Bibərin sağlamlığımıza xeyri

Bibər süfrəmizə xüsusi dad və estetik gözəllik gətirməklə yanaşı, sağlamlığımızın da qoruyucusudur. Məsələn, həkimlər qırmızı bibərin xərçəngə qarşı böyük müqavimət yaratdığını qeyd edirlər. Onun tərkibindəki likopen maddəsi prostat

,pankreas və rəhm xərçəngi kimi xəstəliklərə qarşı olduqca təsirlidir. Qırmızı bibər antioksidant baxımından olduqca zəngindir və ürək rahatlığı riskini azaldır. Çəki salmaq istəyənlər üçün bibər gözəl vasitədir. Bibər bədən istiliyini artırdığına görə oksigenə ehtiyac yaradır. Bunun sayəsində çəkini nəzarətdə saxlamaq xeyli asanlaşır. Qırmızı bibərin tərkibində olan A vitamini gözlərə və immunitet sistemine müsbət təsir göstərir. B vitamini isə beyin inkişafı üçün olduqca əhəmiyyətlidir. Maddələr mübadiləsinə təsir edir və zülalın enerjiyə çevrilməsinə kömək edir. E vitamini hüceyrələrin dözümlülüyünü artırdığına görə xərçəng yaranması potensialını azaldır. Qırmızı bibərdə C vitamini və kalium da boldur. C vitamini immunitet sistemini gücləndirir, kalium isə infarkt riskini aşağı salır. Acı bibərin tərkibində ağrıkəsic maddələr də vardır.

Yaşlanma əleyhinə 3 stəkan süd

Araşdırmalar nəticəsində məlum olub ki, süd beyin hüceyrələrinin qorunmasına kömək edir. Amerikalı alimlərin sözlərinə görə, hər gün 3 stəkan süd içmək yaşlanmanı gecikdirir, yaddaşsızlıq riskini azaldır. Südün tərkibində olan glütatyon adlı maddə beyin hüceyrələrini qoruyur, beləliklə, yaddaşsızlığın yaranma riskini azalır. Hər gün 4 stəkan süd içən adamların beyinləri üzərində araşdırma aparən mütəxəssislər onların beynində glütatyon adlı maddənin daha çox olduğunu açıqlayıblar.

SƏS

Son səhifə

1 avqust

Rivaldo: "O, Lionel Messi və Kriştiano Ronaldodan daha yaxşı idi"

Messi və Kriştiano bir mövsüm ərzində 50 qol vura vura bilməzdilər. Sadəcə, onların yığma komandalardakı oyunlarına baxın". Rivaldo daha öncə verdiyi açıqlamada bildirmişdi ki, indi dövrdə oynayasaydı, iki-üç dəfə dünyanın ən yaxşı futbolçusu olardı və hətta mövsüm ərzində 50 qol vurardı.

Braziliya futbolunun canlı əfsanəsi Rivaldo yənidən maraqlı açıqlaması ilə diqqət mərkəzinə düşüb. "BrazilStats"ın verdiyi xəbərə görə, dünyanın ən yaxşı hücumçusu haqda fikirlərini bölüşən ötənlərin məşhur yarımmüdafiəçisi bu məsələdə həmyerlisi Ronaldonu fərqləndirib: "Ronaldo mənim gördüyüm ən yaxşı hücumçudu. O, Lionel Messi və Kriştiano Ronaldodan daha yaxşı idi. Mənim vaxtımda

Arda Turan sıradan çıxdı

"Barselona"nın yeni transferi Arda Turan məşq zamanı zədələnib. Qol.Az-ın məlumatına görə, klubdan verilən açıqlamada türkiyəli futbolçunun sağ ayağından zədə aldığı bildirilib: "Arda sağ ayağından zədələnib. Onun yaşıl meydanlardan nə qədər uzaq qalacağına aparılacaq tibbi müayinədən sonra aydınlıq gələcək". Qeyd edək ki, bu yay "Atletiko"dən "Barselona"ya transfer olunan Arda Kataloniya təmsilçisinə qoyulan qadağaya görə yanvar ayına qədər komandasına kömək edə bilməyəcək.

"Blatter adamyeyəndir, Platini isə doğru namizəd deyil"

"Platini futbol üçün doğru bir insandır. Amma FIFA prezidentliyi üçün doğru namizəd deyil. Çünki o da mövcud sistemin bir parçasıdır". Çünq Monq-Jun həmçinin qeyd edib ki, FIFA-nın artıq qeyri-avropalı prezidentə ehtiyacı var. "Çünki FIFA Blatter və ətrafının idarəçiliyində olan bir təşkilata çevrilib".

"İnter" in sensasiyaya gücü çatmadı

Azərbaycan Premyer Liqasının gümüş mükafatçısı "İnter" UEFA Avropa Liqası III turunda ilk oyununu keçirib. Apasport.az saytının məlumatına görə, "bankirlər" İspaniyada "Atletik" in qonağı olub. Tarixində ilk dəfə 3-cü mərhələyə adlayan "İnter" həm də ispan klubları ilə qarşılaşacaq ilk Azərbaycan klubu kimi tarixə düşüb. Matç gözənləndiyi kimi ispanların üstünlüyü ilə başa çatıb. Ev sahibləri hər iki hissənin əvvəlində vurduqları qollarla oyundan 2:0 hesablı qələbə ilə ayrılıblar.

Canlı əfsanə FIFA prezidentliyinə namizəd oldu

Əfsanəvi argentinalı Dieqo Armando Maradona FIFA prezidentliyinə seçkilərdə iştirak edəcək. ANS PRESS-in məlumatına görə, Argentina yığmasının keçmiş hücumçusu seçkilərdə iştirak edəcəyini özü təsdiqləyib. "FIFA-ya mənə iş verən BƏƏ-yə görə qayıdacağam. Ən əsası isə mənə görə bu qədər çox çətinliklər yaşayan ailəmin xətrinə qayıdacağam. Mən intiqam fikri ilə deyil, futbolda dəyişikliklər etmək ideyası ilə qayıdacağam. Korrupsiya, oğurluq artıq kifayətədi", - deyər Maradona bildirib.

Azərbaycanda ilk dəfə!

585 Daşınan şəhər telefon xidməti

Şəhər-kənd arasındakı rəqəmsal uçurum darmadağın edildi!

585-xx-xx telefon nömrələrinə sahib olan, özünü Bakıda hiss edin!

- ✓ Respublikanın bütün bölgələrində zəncilər üçün bir əhatədə olan Bakı qəbəri telefon nömrələrinə sahib olmaq
- ✓ Telefon nömrələri Respublikanın bütün bölgələrində istifadə edilə bilər
- ✓ Mobil telefonla birbaşa rəqəmsal daşıma olmaqla, Respublikanın bütün bölgələrində zəncilər üçün HAVAY!

CDMA simsiz rabitə xidmətində

QIZIL nömrələr

15 Aylıq abunə haqqı

- ✓ **QIZIL NÖMRƏLƏR**
999 222 0000, 999 222 0001, 999 222 0002
- ✓ Mobil telefonla birbaşa rəqəmsal daşıma olmaqla, Respublikanın bütün bölgələrində zəncilər üçün HAVAY!
- ✓ Nömrə qabığı 100 manat, 200 manat və 500 manat olmaqla, Respublikanın bütün bölgələrində zəncilər üçün HAVAY!
- ✓ Telefonun bölgələrə daşınması tələmə
- ✓ Mobil telefonla birbaşa rəqəmsal daşıma olmaqla, Respublikanın bütün bölgələrində zəncilər üçün HAVAY!

* CDMA şəbəkəsi Bakı şəhəri daxil olmaqla respublikanın bölgələrini əhatə edir.

"Aztelekom" İB
www.aztelekom.org
www.facebook.com/Aztelekom IB
Az 1122, Bakı şəhəri, Tbilisi 187
(+994 12) 344 00 00

Baş redaktor:

Bəhrüz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov

Ünvanımız: Bakı şəhəri, Üzeyir Hacıbəyov küçəsi, 32.

Şəhadətname: № 022492

http://www.ses-news.az

http://www.sesqazeti.az

E-mail: ses@sia.az

Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

Buraxılışa məsul: Mətləb Salahov

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet "Səs" in komputer mərkəzində yığılır, səhifələnilir. "Azərbaycan" neşriyyatında çap olunur

Qazetdə AzərTAC, SİA, APA və AZADİFORM informasiya agentliklərinin məlumatlarından istifadə olunur.

Qəzet bazar və bazar ertəsindən başqa hər gün nəşr olunur

Tiraj: 5500